45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 15[illegible] Կ. ՊՈԼԻՍ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ/6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 25 ՐԷՃԷՊ 1319 — 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1317 ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS E. KAÏSÉRIAN
38, *Grand' rue de la S. Porte*, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ԿԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճաssէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسؤلی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی دائره عمومیه

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՈՅԻ ԴԱՀԼԻՃԸ ԵՒ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐՈՒ ՊԱՇԱՆՋՆԵՐԸ

Բ.

Բնական է որ եթէ երկուքուկէս տարիներէ ի վեր դահլիճին նեցուկ եղող Երեսփ. Ժողովոյ մեծամասնութիւնը չի փոխէր իր կարծիքը, Վալտէք Ռուսոյի նախարարութեան ապագան բոլորովին ապահովեալ նկատել պէտք պիտի ըլլար։ Բայց ուշադրութեան արժանի է տեսնել թէ չաբաթէ մը ի վեր այդ մեծամասնութեան առանցքը փոխուած է։ Այս միջոցին դահլիճին ամէնէն աւելի հակառակորդ եղողները՝ գործաւորաց դասը չափազանցօրէն պաշտպանող ծայրագոյն ձախակողմեաններն են, մինչդեռ Մելին և իր յառաջդիմականները կատարեալ որոշում տուած կ'երեւան նախարարական տագնապի մը տեղի չի տալու համար։

Ձախակողմեանները վայրկեան մը չի վարանեցան օգնելու Վալտէք Ռուսոյի, երբ այս վերջինը ճիշդ ութներուն համար պատրաստած նոր օրինագիծը Խորհրդարանի հաւանութեանը կը ներկայացնէր։ Բայց երբ կարգը հանքային գործաւորաց աշխատութեան պայմաններուն եկաւ, ահագին դժուարութիւններ հանեցին կառավարութեան։

Ժամանակ մը ի վեր Մանսօ-Լէ-Մինի գործաւորները գործադուլ բրած ըլլալով, ընդհանուր գործաւորաց ենթէն այդ որոշումը վաւերացնելէ վերջ՝ ընդհանուր գործադուլի մը գաղափարն ալ ներշնչած էր բոլոր հանքային գործաւորներուն։ Գործաւորաց դասը այս անգամ չէ թէ անհամաձայնութեան պարզ խնդիրներ կը յարուցանէր գործատէրներուն դէմ, այլ սկզբունքի վերաբերեալ և այս վերջիններուն ներկայ ու ապագայ շահերուն սպառնացող չատ լուրջ ուսումնասիրութեան կարօտ պայմաններ։

Հանքային գործաւորաց ընկերութիւնը կը պահանջէր նախ՝ ո և է գործաւորի մը համար բոլոր արուեստարաններուն վճարուելիք փոքրագոյն վարձ մը, 2. օրական աշխատութեան ժամերը 8 ի իջեցնել, 3. 25 տարի շարունակ աշխատող գործաւորին օրական 2 ֆր. հանգստեան վարձ մը որոշել։ Վերոյիշեալ ընկերութեան ընդհանուր քարտուղարը Մ. Բոթ՝ այս երեք պայմաններն Երեսփ. Ժողովին ձախակողմեաններուն ներկայացուցած էր, որոնք ունենալով իրենց գլուխը Ժիլ Կէտ, Ժէրոլ Ռիշա, Վիվեանի, Պալի և ուրիշներ, մտադրած էին մեծ վիճաբանութիւն հանել Խորհրդարանին մէջ։ Բայց արդէն ի վաղուց դիտէին թէ վերոյիշեալ առաջարկները 1894 ին ալ Վալտէք Ռուսոյի ներկայացուածքներով։ այս վերջինը պիտի ընդդիմանար իր գաղափարներուն մէջ։ Խորհրդարանի բացման առթիւ իսկոյն Ծայրագոյն ձախակողմեան երեսփոխները մտադրածնին գործադրել սկսան, և Բատը Գալէի ներկայացուցիչը Մ. Պալի յատակ և կտրուկ կերպով պարզեց խնդիրը իր և իրենց կողմէ։ Մ. Պալի ի զուր ջանաց իր առաջարկներուն ստիպողականութիւնը խորհրդարանի կողմէն վաւերացնելէ զատ զանց անմիջական վիճաբանութեան մը ենթարկել տալու։ Երեսփ. Ժողովը 245 ձայնի դէմ 290 քուէի մեծամասնութեամբ ընդունեց ստիպողականութեան պարագան որով գործաւորներու դասակարգին բարոյքումը փափաքող ըլլալը յայտնեց, բայց մերժեց՝ խնդիրը անմիջապէս վիճաբանութեան ենթարկելու առաջարկը։ Արդարեւ Վալտէք Ռուսոյի և ուրիշ ընկերաքաներու ըսածին նայելով Մ. Պալիի պայմանները ժամուան մը, ամսուան մը և կամ տարուան մը մէջ չեն կրնար ընդունուիլ։

Այդ առաջարկներուն իրաքանչիւրը երկար և ուշադիր ուսումնասիրութիւններու կարօտելով ի միասին, երկրորդը, այսինքն հանքերուն մէջ աշխատութեան ժամերը 8 ժամի իջեցնելու գաղափարը մանաւանդ, թէ՝ տեսականին և թէ՝ գործնականին մէջ անգործադրելի է։ Գիտնալ պէտք թէ, եթէ ժամերուն թիւը իջուցուի, դոյացած հանքին քանակութիւնը պիտի նուազի՞ թէ ոչ։ Ինչ պիտի պատասխանէ այս մասին հանքային գործաւորաց ընկերութիւնը։ Թէպի ըսածին նայելով Հիւսիսային տէբարթամենտներու և Բատը Գալէի գործաւորները 9 1/4 ժամ կ'աշխատին հանքերուն մէջ, Լուարի մէջ 9 1/2 ժամէն մինչեւ 9 3/4 ժամ, և կառի տէբարթամենտներուն մէջ ալ այդ միջոցը կը փոխուի 10 1/4 և 10 1/2 ժամերուն մէջ։ Հանքը իջնելու եւ անկէց ելնելու, եւ ցերեկին ճաշելու համար պէտք եղած ժամ մը՝ ժամուկէսի միջոցներն ալ վերոյիշեալ թիւերուն մէջ ըմբռնուած են։ Ըսել է որ գործաւորները չէ թէ 9 կամ 10,5 ժամ կ'աշխատին շարունակաբար, այլ իրականին մէջ 8 և կամ 10 ժամ։

Բայց գործաւորները և ինքզինքին անոնց պաշտպան ձեւացնողները երբ կ'ըսեն թէ աշխատութեան ժամերը 8ի իջեցնել պէտք է, անուշա չեն ակնարկեր ելեւէջի և ցերեկուան հանգստի միջոցներուն։ Ըսել է որ հանքային գործաւորներուն բուն աշխատութեան ժամերը արդէն 8էն աւելի քան մը չեն։ Հետեւաբար՝ եթէ իրենց առաջարկը ընդունելի ըլլայ, հազիւ թէ 6 և կամ 7 ժամ պիտի աշխատին կատարելապէս։

Այս պարագային իրենք և իրենց բարեացակամները կարո՞ղ են ըսել թէ հանուած հանքին քանակութիւնը միւնոյնը պիտի ըլլայ — ո՛չ հաւանականաբար։ Ապա բնական չէ՞ մտածել որ հանքին տէրը նախ քիչ ապրանք ծախելով քիչ պիտի շահի և պիտի ընկճի օտար երկիրներու վաճառականներու մրցման տակ։ Մէկ միջոց մը կը մնայ տեղական վաճառականին համար չի վնասելու, ան ալ հանքը սուղ գինով ծախելն է, բայց այս ալ շատ չի կրնար տեւել, որովհետեւ կրկին դուրսէն մրցում տեղի կ'ունենայ։ Մէկ խօսքով հանքին տէրը վնաս պիտի ընէ և վերջի վերջոյ պիտի ստիպուի գործաւորներուն թիւը քիչցնել, որով գործաւորները վնաս ըրած կ'ըլլան։ Մինչդեռ այս չէր սպասածնին։

Ասկա պիտի կրնանք ըսել թէ աշխատութեան ժամերն 8ի իջեցնելու գաղափարը անտարամաբանական է, մանաւանդ որ Ֆրանսայի հանքածուխի ընդհանուր արտադրութիւնը օտար երկիրներու արտադրութեանը բաղդատմամբ շատ քիչ է։ Պաշտօնական սթաթիսթիքներու նայելով, մինչդեռ Ֆրանսայի մէջ գտնուող կառի գործաւորը հազիւ թէ տարեկան 171 թօնս հանքածուխ կրնայ հանել, Լուարինը՝ 206 թօնս, Հիւսիսայինը և Բատը Գալէինը միջոցն հաշուով 245 թօնս, Անգլիոյ մէջ կլասգովի գործաւորը 360 թօնս, Տիւրհամինը 330, Կալլինը 277 և Գերմանիոյ մէջ ալ Վէսթֆալիինը 260 թօնս։

Գործաւորներուն առաջին առաջարկը եղող օրական փոքրագոյն վարձի որոշումը կրկին դժուարութեանց կը բաղխի, որովհետեւ Անգլիոյ, Առուսիի և Բամանիոյի նման բաղդատաբար քիչ հանքածուխ արտադրող հանքերը շահագործողները մեծ վնասներու պիտի ենթարկուին, և այս պարագային երկրորդ առաջարկին վտանգը պիտի գոյանայ։ Գալով երրորդին թէ գործաւորը մը 25 տարի աշխատելէ վերջ պէտք է օրական 2 ֆրանգ հանգստեան թոշակի մը իրաւունք ունենայ, այս ալ երկար ուսումնասիրութեանց կը կարօտի, և մանաւանդ առ այժմ գործադրելի չէ կարող ըլլալ։ Արդարեւ կառավարութիւնը ներկայացնող ո և է դահլիճ մը պէտք է մտածէ թէ՝ եթէ գործաւորաց հանգստեան թոշակ մը յատկացնելը ընկերային առաջնակարգ պէտքերէն մին է, այս պէտքը ոչ նուազ ստիպողական է ամէն դասակարգի գործաւորներու համար ալ։ Ֆրանսայի մէջ 14-15,000,000 գործաւոր կայ որոնց 500000ը միայն գործաւորաց սէնտիքային անդամակցած են, և միմիայն հանքային գործաւորներէն սէնտիքայի մանակցուները մեծ համեմատութիւն մը կը կազմեն։ Ասոնց թիւը 151000 ըլլալով հազիւ թէ 91000 գործաւոր մասնակցած են այդ ընկերութեան։

Մ. Պալի երբ կը մտածէր գործաւորաց ժողովին վերոյիշեալ երեք պայմաններն առաջարկել Վալտէք Ռուսոյի դահլիճին, կը յուսար արդեօք թէ խորհրդարանի նախարարական մեծամասնութիւնն մը պիտի կազմուէր և 290 ձայնով 245ի դէմ իր խնդրանքները պիտի մերժուէին։ Ահա այս է օրուան քաղաքական ամենակարեւոր երեւոյթը Ֆրանսայի մէջ։ Իրօք երբ քննելու ըլլանք քուէներուն բաղադրութիւնը, պիտի տեսնենք որ մինչ ցարդ դահլիճն ամէն կիրակի հակառակող Մ. Մէլին իր 141ի չափ յառաջդիմականներով, պահպանողականներէն 16 երեսփոխան, և արմատականներէն Լէոն Պուրժուա, Պրիսսոն և Նախկին պատերազմական նախարար Լ.ոքրուա՝ ունենալով իրենց հետ 133 հետեւորդներ՝ ինպատ Վալտէք Ռուսոյի քուէ տուած են։ Ծայրագոյն ձախակողմեաններուն ամբողջ խումբը գրեթէ 50ի չափ, 60 հակառէականներ և կամ ազգայնականներ, 22 յառաջդիմականներ, 10 պահպանողականներ և 79 արմատականներ ալ փոքրամասնութիւնը կազմած են։ Ահա ճիշդ այս թիւերն են որ ֆրանսական Խորհրդարանի այժմի ուղղութեանը վրայ յատակ գաղափար մը կուտան։ Եթէ այս նոր վիճակը բաղդատելու ըլլանք նախկին ինչեռ, պիտի տեսնենք որ բուն հանրապետականներէ բաղկացեալ մեծամասնութիւն մը կազմուած է։ Արդեօք ա՞յս է անկեղծ հանրապետականներուն այնքան ջերմօրէն փափաքածը։ Արդեօք Մէլին և իր հետեւորդներն պիտի չարունակե՞ն սկզբունքի ամենակարեւոր շահերու առթիւ զոհել և մոռնալ անձնական բոլոր շահերն և եսասիրական ոմերն։

Շատեր կը մտածեն թէ Դ. Հանրապետութեան քաղաքական ներքին կեանքին համար, խիստ սկզբունքի տէր և միմիայն Հանրապետականներէ բաղկացեալ նոր կուսակցութիւն մը կազմել պէտք է։

Այս պարագային արմատականները՝ վերոյիշեալ մեծամասնութեան ազատական խումբերը պիտի կազմեն, և Վալտէք Ռուսօ, Մէլին, Պրիսսոն, Ռիպօ, Պուրժուա, Տիւբիւի իրարու պիտի յաջորդեն պարբերաբար։ Այսպէս Բրիսանական խորհրդարանի ունեցած ներդաշնակութիւնը Բալֆ տը Պուրսոնի մէջ ալ պիտի վերակենդանանայ։ Բայց տեսնենք թէ ծայրագոյն ձախակողմեաններուն ընթացքը անկեղծ համոզման մը արդիւնքն էր թէ, պարզապէս խորհրդարանական ձեւակերպութիւն մը։

Իբր եզրակացութիւն վերոյիշեալ խորհրդածութեան, պիտի ըսենք թէ՝ առ այժմ Վալտէք Ռուսոյի դահլիճին հորիզոնը թէև քիչ մը ամպոտ, բայց դեռ երկար ժամանակ անվթար մնալու տրամադիր է, ապահովաբար։ Միմիայն Մ. Միլլերանի դիրքն է որ ձախակողմեաններուն համար խախտուած է, որովհետեւ տարակոյս չկայ թէ ինք և նախարարապետը գաղափարակից են։ Բայց արդէն ի վաղուց անոնի յայտնի չէ՞ր որ ժօրէսի պէս Միլլերան ալ՝ ժիլ կէտի նման մոլեռանդ մը չէր։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԵՐԿՈՒ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

«c'est une âme charmante»

Կեանքի հրայրքոտ և բեղուն արտայայտութեան հեշտալուր զգացման տակ հազիւ 20 տարու գեղեցկադէմ աղջիկ մը բիանոյին առջեւ նստած թերթուն ոգիով մը տարբեր տարբեր եղանակներ կը հնչեցնէր մոտակայ տան մը մէջ և որուն մտիկ ընելով մարդուն կարծես հոգիին թախիծը կը փարատի անուշ տպաւորութեան մը տակ։

Միւնոյն հասակով աղջիկ մըն ալ զուարթ, գեղանի և խնամուելու, բընութեան գեղեցկութեամբ օժտուած, գիշերը ցերեկին խառնելով անդադար տեղ կը տուէր իր սրտագրգիռ նուագելու և մօր վրայ բան մը չդառնալու արդար բարեսրտութեամբ և ակամայ անոր կ'ունկնդրէր հոգեմտալանքով լցուած...։

Երկուքն ալ հաւասարապէս օժտուած, նուիրական ու հեշտին զգացումներ կը մնուցանէին իրենց մէջ։ Միոյն բացարձակ խոչան է հարուստի մը կինն ըլլալ, հաճոյքներ վայելել, բարձր դասակարգերու, «հայլայֆին» հետ յարաբերութեան մտնալ, վերջապէս, մէկ բառով, կեանքը վայելել, կեա՞նքը...

Իսկ միւսը յաւէտ աշխատութեան, զրկանքի և առատապնդի դատապարտուած, խորունկ սրտի մը ցաւով կը մոլտայ. «ա՜խ անիծած ճակատագիր... ո՞ւր էր թէ ես ալ կարենայի վայս մը նուագել. բիանօ մը ունենալ և վայելել անոր առանձնաշնորհները...։ Մրքան երջանիկ է ա՜ն... ու նորէն սրտի խորունկ հառաչանքով մը վերջ կու տայ իր մտածմանց և ապագային կը թողու..., թերեւս ապագայի՜ն...

Ի՞նչ էր արդեօք այդ խեղճ աղջկան յանցանքը, ինչո՞ւ միշտ դատապարտուած մնալ յաւիտենական զրկանքի, մինչ կեանքը վայելելու հաճոյքը հաւասարապէս չէ՞ բաժնուած բնութեան վեհ ծոցէն։

Մին կը վայելէ սիրոյ մէջ ինչ որ հաճելի է իրեն, կը նախընտրէ ինչ որ գեղագոյն առաւելութիւն ունի, կը սիրէ ու կը սիրուի ազատօրէն, ուրիշի մըն ալ զոհելով իր սիրտը, սակայն միւնոյն ատեն... Ահա հոս է որ կը կայանայ սրտի ազնուութիւնը, հոգիի վեհութիւնը —բնական բերմամբ— աղքատ աղջկան. ան ուխդադրուժ չըլլար իր սիրածին հոգ չէ, սիրելն յանցանք մը եղած ըլլայ — և վատահ իր արդար խոստումին՝ առաջ կը նետուի ճակատագ ու կ'ըսէ. «Կը սիրեմ զանի»։ Շատեր կը գայթակղին այսպիսի նուիրականութենէ ու ոսոկում կ'ղգան։

Արդեօք հարկեցուցիչ պարագաներն են որ ղինքը կը մղեն հաւատարիմ մնալ իր սիրոյն ու անձնուրաց ապրիլ, ո՛չ երբեք, մայրական անմեղ դաստիարակութիւնը և համեստ միջավայրը մեծ դեր ունին, անոր սովորեցուցած են ժուժկալ ապրիլ և նախընտրել ինչ որ լաւագոյն է։

Ո՛վ անմեղութիւն, փրփրկած անակնկն, անշուք խրճիթին մէջ բոյն դրած է։ Եւ աղքատին աղջիկը միշտ սպասելով, վերջապէս կեանքի անողոք բեռան տակ ճնշուած, առանց վայրկեան մը խորհելու աղտոտել իր պատիւը, տեղի տալու համար նիւթական անբաւականութեան, կը շարունակէ ապրիլ, ո՜հ, ինչ տեսակ մեծանձնութիւն, չըսկ, երեւան չի հանել իր չքաւորութիւնը ու մեռնիլ անշուք ծոցի մը մէջ։

Սակայն աղքատ աղջկան դիրքը բարձր է, միշտ գերի վեր կը կանգնի ան՝ տան վեհ և ճշմարտապէս [պաշտեցեալ հոգի մը որուն ամէն մէկ թրթռումը կսկծում մը ունին դէպի նուիրականութիւն, դէպի սրբութիւն։

Մինչ հարուստին աղջկան վրայ խորհո՞ւ է՞ գոյութիւն ունի մինչ, անոր նայուածքը ընդարձակ դէպի անհուն տարածութիւն մըն է որ ո՛չ ծայր ունի և ո՛չ ալ վախճան։ Ամէն մէկ չարժուածներն մէկ մէկ արտայայտութիւն ունին իրենց մէջ, աշխարհի պերճանքն ու վայելքը իրեն չնորհուած ըլլալու առաւելութեամբ կը յոխորտանայ։

Սակայն հոգին խռովեալ և իր կացութիւնը տարտամ և միշտ պարտուած հոգիէն, ովկէանին անհուն և անսահման տարածութեան վրայ տատանող նաւակի մը նման յուսահատ է հարուստին աղջիկը որ պզտիկ կոնակէ մը կը մղուի դէպի անյատակ խորը։

ՆՈՐԱՅՐ

ՍՍՈՅ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

Սիսը երկու եկեղեցի ունի, մին կը կոչուի Աստուածածին, միւսը՝ Ս. Սարգիս։ Աստուածածինը քաղքին կեդրոնը կառուցուած հին եկեղեցի մըն է, պատերը շատ ոմեռ և անվայել կերպով չինուած, ներսը ցած ու նեղ, խոնաւ ու մութ, այնպէս որ քահանան ցերեկն անգամ առանց ակնոցի և հրաձի չի կրնար Աւետարան կարդալ։ Վրայի խորթ ու փորթ ծառերը մասամբ փտած, և առաստաղը եղէզով ու վրան մրդենիի մացառով պատրաստուած ըլլալով՝ օրը առ նուազն 4—5 անդամ աւելի ու մաքրել անհրաժեշտ է, զի միշտ հող ու փոշի կ'անձրեւէ։ բայց չի մոռնանք յիշել նաև սա առաւելութիւնը, զի ձմրան համար շատ յարմարութիւն ունի՝ դռնէն ուրիշ և ոչ մի կողմ պատուհան և կամ ծակ ու ծուկ կայ, այնպէս կ'երեւակայեմ թէ Սեբաստիոյ այս եկեղեցին յատկապէս ձմրան համար չինած են։ Մկրտութեան աւազանին քով հինաւուրց մնացած չորս հինգ կանդուն չափ երկայնութեամբ քարէ հատ սիւն մը կայ տընկուած, որ ընդ աւանդութեամբ կը պատմուի թէ՝ եթէ անձրեւ չի տեղայ և երաշտութիւնը տիրէ, քաղքին նոյն տընկուած սիւնը կը պառկեցնեն որով անպատառ տեղատարափ անձրեւը կը տեղայ եղեր. սապէս հրաշալիք ունեցող եկեղեցի մը, շատ ցաւալի է որ խեղճ ու կրակ դիրքի մը և խարխուլ վիճակի մէջ գտնուի. անցեալ տարի ազգայիներէն ոմանք ուզեցին պէտք եղած զոհողութիւնները մատուցանելով, ջանալ ըստ կարի նորոգում մը ընել։ բայց նոյն եկեղեցւոյ մեծափաթամ ազատներէն մին մէջտեղ խնալով և պէտք եղածին չափ արգելքներ յարուցանելով յաջողեցաւ բոլորովին յետաձգել նոյն բարի սկզբունքը. ըստ իս ազան պասարակելի չէ, զի ազգայինք եթէ գործը յաջողցնեն, խեղճ չորպաճին քահէնն ալ քանի մը ոսկի պիտի ըրցնեն մէկ ամսուան տաժանելի ջանքով։

Գալով Ս. Սարգիս եկեղեցւոյն, սա ալ Աստուածածին եկեղեցիին ընդհակառակն է, բարձր ու մեծ, մէջը ընդարձակ տարածութեամբ, պատերը հաստակ ցեխով չինուած ըլլալով, և որ դէպի հիւսիս քալելու նպատակ ունենար, եթէ հիւսները ահագին ծառերով պատնէշ մը չինելով չարդիլէին. չորս կողմը բազմաթիւ պատուհաններ և հազար ու մէկ ծակերով զարդարուած է, տանիքը տափտակեայ է և վրան տեղական արհեստով պատրաստուած կղմինտրէ, առաստաղը քանը հինգ տարիէ ի վեր մտադիր են ձեփել տալ։ Այս եկեղեցին ալ յիշուելու արժանի առաւելութիւն մը ունի, զի ամառը բացօդեայ վայրերն աւելի զով կը լինի, այսու ամենայնիւ Սանդիք եկեղեցասէր չեն. եթէ վեց ամիս Ս. Սարգիսը և վեց ամիս ալ Աստուածածինը յաջորդեն եկեղեցիները նրատասարարու ու գոն պիտի մնան։

Քիչ մըն ալ խօսինք քահանայից որպիսութեանը վրայ. իրաքանչիւր եկեղեցի երկուքական քահանայ ունի. Սսոյ ժողովուրդը երեք մասի բաժնուած է. Աստուածածինի ծուխ, Ս. Սարգիսի ծուխ և Տէրունական. սա վերջինը վանքի յատկացեալ է, թէ՝ եկամուտը և թէ՝ հովուութիւնը տէրունական ըսելով սա կը հասկցուի թէ, Սսոյ բուն տեղացի ժողովուրդը չեն, Հաճնէն, Դարսէն և ուրիշ դիւղէ եկած հաստատուած են։

Քահանայիցիկամուտը.—Քահանայք չաբաթը անգամ մը կիրակի օրը Պատարագ կը մատուցանեն, և ժողովուրդէն միայն միտք մը կը ժողովեն, բայց քանի զուարեաշ հասոյթ ունենալ տեղակ չեմ, սա կը յիշեմ թէ՝ անցեալ կիրակի Ս. Սարգիս եկեղեցին գացած էի, յետ աւարտման բարեկամի մը հետ տեսակցութիւն ընելու նպատակաւ բակը քիչ մը ապասեցի, նոյն միջոցին քահանաներն ալ դուրս կան էին. քահանայից մին՝ պատարագիչ քահանային հարցուց թէ, «Տէր հայր, յիշեցի բաժնդ կ'ուզե՞ս». ժամարարը «Եթէ չնորէք՝ չնորհակալ կ'ըլլամ» ըսաւ զրուցատրութիւնը ուշադրութիւնս գրաւած լինելով, հետաքրքրութեամբ դիտեցի որ յիշեալ քահանան ծոցէն երեք մեթալիք հանելով տասն և վեց ու կէսը յանձնեց ժամարարին որով իրենց գանձը բամնեցին, սա քանի մը մեթալիքը՝ որ քահանան ստիպողական պիտոյք հոգայ, բայց գրքաքարաւոր նոյն գումարը հարիւր Տէր հարին խահուելին չաքարին և մուխին բաւեց, որով խեղճ ընտանիքը չաբաթն ի բուն պիտի զրկուի միայն և ուրիշ պէսպէս անական պակասութիւններէ։ Քահանան տարին երկու անգամ Մընուանդին և Զատկին տունօրհնէքի կերթայ՝ աղքատը երկու և էն հարուստը 10 մեթալիք և կամ բացառութիւն ըլլալով, մէկ քառորդ տասն, ասկ զատ կնունքէ և թաղումէ քիչ չատ եկամուտ ունին։

Ըստ սովորութեան քահանայք ամառը դաշտերը և ագարակները երթալ ստիպուած են. քահանան ուրեք, քիչ մը հարուստ է, դրամատը կը քաշէ տակը, երկու խորշ նետելով կը հեծնայ և կամաց կամաց կ'ուղեւորի դէպի կալ, դիմացէն եկողներուն կը հարցնէ. «Օրհնած, այս ինչ ադային կալը պատրաստ և ամինչինը եղած է»։ «Այո, Տէր հայր, ֆիլան ադան ցորեն կը չափէր, ինծի ալ բեռ մը յարդ չնորհեց ասա կը տանիմ»։ Մեր Տէր հայրը այլ ևս առանց կանգառնելու կը քշէ դրաստը շտապով հասնելու համար տեղը, կը հասնի յիշեալ մեծապատուութեան կալը. «Ողջոյն ադա» թիկն տակէն.— «Օրհնատէր, տէրտէր». քահանան կ'իջնայ դրաստէն և ձեռքովը կապելով դայն մացառի մը, կուգայ ադային դիմացը չոր հողի վրայ կը նստի։ «Օրհնած, այս տարի պէրէքէթը ի՞նչպէս է, բերքերդ առատ են»— Եթէ մէկին յիտուն դայ՝ գոհութիւն Աստուծոյ, քիչ չատ մեղի կը բաէ. չէ, ուէր պապա, այս տարի ֆէյզ ու պէրէքէթի չկայ, առ նուազն

հարիւր գրիւ ցորէն պետերդու. Ծախու չառնում զորձս խարապ է» կ'ըսէ և մէկ կողմէն ալ ցորենը չափելով տուն կը զրկէ։ Տէրտէրը բաւական սպասելէ յետոյ ոսքի կ'ելլայ և մօտենալով կալին կ'սկսի օրհնել։ քահանան պարտականութիւնը կատարելէն վերջը, աղան քմծիծաղով կը հարցնէ։ «Տէրտէր ցորէնն տա՞մ, « Հրամանդդ գիտէ աղա, քուրձդ բեր, և աղան զրիւը առնելով եթէ առատաձեռն է, մէկ գրիւ ցորէն կը լեցնէ քահանային քուրձը, առնալենք ըսելով, հպարտ կերպով մը կարծես քահանային տարեկան ուտեստը չնորհելով, (էնեա ըրած է)։ ահա այսպէս քահանան առ կալէն միւսը, այն կալէն անդիինը հալ ու մաչ և (արդ նամուսով) սարսռած է պտտիլ և պատասուել ձմեռուան պաշարը։

Ցիրաւի քահանայից ապրուստը չատ դժուար է, աղատ երկրագործ մը գոնէ տարին կամայ ակամայ քսան զրուշոց բերք կուտայ, մինչդեռ հարուստ վաճառական մը ամբողջ տարին հազիւ վեց ութը զրուշ կուտայ։ Սանցիք կրօնական տուրք վճարելէն բոլորովին ետ և նոյն զգացումէն անտեղեակ են։ Թէ հոս և թէ ուրիշ տեղեր պէտք է յարմար թուշակ կապել քահանայութիւն, ապա թէ ոչ այս ընթացքը աղէկ հետեւանք մը չպիտի բերէ։

Մեր քահանաներն ալ բոլորովին առօք փառօք չի գնահատիր, անոնք ալ ունին պարտազանց թերութիւններ, մինչև ցայժմ և ոչ միայն բերնէն լսուած է որ ժողովուրդին քան պատշաճ հոգեւոր յարմար քարոզ մը տան և քիչ շատ կրօնք սորվեցուցնեն արդէս ժողովուրդին. քարոզէն վաղ անցանք կանոնաւոր ծանուցումի մը տարին անով կը գոհանայինք։ Խ.

Սիս, 1901 Հոկտ. 2.

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼ

ՍԻՊԷՐԻԱՏԱ ՊԱԳԸՐ.— Սիպէրիա տարիներու կէս էնէլատ բէք զէնկին պագրը մասնկերի քէշ խվրմիշ օրտուղունան, եկէր պու մատէնէր իշլէտիրմէկ պայշանքլբրա, Ռուսիանին խարճատն կէլէն պագրա իմիմանը գալմահաճաղընը կազմեթալար եաղմագոր։

ՈՐԳՈՒԹԱՆԻՆ ԱՀՎԱԼԸ ՄԱԼԻՑԵԼՍԻ.— Վիէննատա նէյր օրտուն Ինֆորմէյշն կազմեթաղը՝ Սըրպիսթան մալիկէ միշքիլաթը հագզնտա Պէկիրատ մուհտարիրնտէն ալարքը մալիմաթը պէրվէճէի տիր մէք նէյր իսթիսար։

«Տահա կէչէն սէնէ օգոստոսընտա զրալ Ալէքսանտր հարէթլէրի՝ Սըրպիսթան տալիկէ անվալը թէազիզ էլէմէք, վէ նէթիճէսինի պիր բաբր իլէ պիլտիրմէք իւզրէ, պիր մալիկէ զոմիսիոնը թէչքիլ իթմիշ իսի։ Թանգիմ օրտնան բարօրտա, Սըրպիսթան մալիկէ անվալընը բէք ֆէնա վէ պոզուգ օրտուղը կէսմէրիլմիշ տիր։ Դոմիսիոնն — Սրպիսթան հիւքիւմէթի՝ մալիկէ անվալընը եէնիտէն տիւզէթմէք, պէլիսի տողրուլթամահաճագ տրը մանասընտա օրտն — գաթի գարարը՝ Եվրոբա մալիկէ տէվլարինէ էէմմիյէթլէ թէլագզը խրիմէքտէ տիր։ Պիրնասոա բարօրդն իքինճի սահիֆէսինէ, մալիկէ նէզարէթի հիսապ տէֆթէրլէրինին գարշլըդ օրտարընտան տօլանը, Սրպիսթան հիւքիւմէթի պօրճլարընդն մզգտորը հազրգի պիր սուրէթտէ մալիսմ օրտարդը սէկեան իսիլմէքտէ տիր։ Իշթէ պու սէպէպտէն տօլանը, Սրպիսթան իլէ միւնասէպարթատա պուլունան պանգալար՝ մէզքիր հիւքիւմէթէ գարշու իսթիսանթը սավրանմաղ պայշարտրա։ Էնճէպի սէրմաեէսարլարընդն պու էմիսիէթմիշլիքլէրի՝ կիթտիքճէ չիսանէլէնմէքտէ տիր։ 1898 սէնէսինտէ, պանգալար թարաֆընտան խալէն ելսթարթ իւզէրինէ, Սրպիսթան հիւքիւմէթինէն մալիկէ իշլէրի իշուն պիր նըզամնամէ գօնուրմուշ իսկ տէ, սօնրալարը Իվանովիչ գալինէսինին՝ հիւքիւմէթ իշլէրինէ էլէ ալմասը իւզէրինէ, պու նըզամնամէ՝ հիշ եօգ իմիշ կիպի թէլագզը օրտնմուշ տրը։ Իշթէ Սըրպիսթան մալիկէ անվալը՝ պու զէմանտան պայշանարագ, կիթտիքճէ տահա զիւռառէ պօղուրմադա եկէր թուրտուղը կիպի, Եվրոբա պանգալարընդն էմնիյէթսիզլիքի առ զիւռառէլէշմէքտէ տիր։ Լաքին մատամ քի պու կիսիլէրտէ Սրպիսթան հիւքիւմէթինճէ օրտուգճա էհէմմիյէթլի պիր իսթիդրադ ատը թէշէպպիսսինտէ պուլունուրմադատա տրը, եէնիտէն Եվրոբա պանդալարընդն էմնիյէթլէրինի գաղանմադա լիւզում վար տրը։ Պիր չօգ տյտան պէրու Բարիզ իլէ իսթիդրադ մուսադէրթընա տէվամ իսիրմէքտէ օրտուղը հալտէ, տահա հիչ պիր նէթիճէ էլտէ իսիլէմմիշ տիր։ Բարիզ մալիկէ տէվարինտէ իսիլէն թէշէպպիստէ կէօրիլէն մուվաֆֆագըյէթսիզլիք իւզէրինէ, Լոնդրատա միրաճաաթ իսիսի։ Լաքին Սրպիսթան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Վիէննատա կէօնտէրիլէն մէմուր ուղուն ուղտարտա Լանտէր Պանգիլ միւզաքէրատա պուլունուուղը հալտէ, եինէ չիմտիկէ գասար գաթի պիր նէթիճէ էլտէ իսիլմէտի։

Հասընը, միւզաքէրատը սէմէրէսի հասը օրտուն օրմատուն, պունարատան չու նէթիճէ չըգարըլապիլիր քի, Վուիչ գալինէսի՝ պու կիւն բէք պէօհիւք մալիկէ միշքիլաթը իսինտէ տիր։

ՃԱՐՕՆԻՍ Վէ ԲՈՒՍԻՍ.— Ճարօնիա վէ Ռուսիա մէմլէքէթլէրինին թիճարի միւնասիպէթլէրինի արթըրագ իւզրէ Ճարօն թանիրլերինանն միւբէքքէպ պիր գօմիսիօն՝ կէչէնլէրտէ Օսէսատա կէլմիշ տիր։ Շիւսէկ եօգ տրքի, Ճարօնեալրարն չու հարաքէթի՝ Ճարօնիա հիւքիւմէթինին նասիհաթը իւզէրինէ վուգու պուլմուշ տրը։ Ճարօնլար՝ քէնտի մալարընը սահմադա էլվերիշլի օլարագ, Ռուսիանընն հէր ճիհէթինտէ վէ պահուսուս ճէնուպ թարաֆլարընտա պէօհիւքթիճարէթ էվլէրի արաեառագլարը կիպի, Մատուա, Քիւֆ, Վարշավիա չէհիրլերինի տահի գիհարէթ իսթեէքլէր տիր։ Լասանն Ռուսլար՝ Ճարօնիատա հէր սէնէ քիւլիւմէթլի չէքեր վէ կաղ եաղը կէօնտէրիւօրլար։ Ճարօնեալրար՝ մահուուլարընն էն էհի էօրնէքլէրինի կէթիրմիշ օլաուզլարընտան, Ռուսիանընն պէօհիւք չէհիրլերինտէ պիրէր չայ ատթաը ատճագլար տրը։ Շու հալտէ, Օսէպա իլէ Ճարօնիանընն պէօհիւք լիմանլարը արաստնա թիճարէթ կէմիլերի իշլէհէճէք տիր։

ՐՈՒՍԻԱՏԱ ԵԱՀՈՒՏԻԼԷՐ.— Ռուսիատա պուլունան Եահուտի թէաթրօնրլար՝ պունտան օնրա պուլունուգլարը չէհիրլերտէն մատատա պաշգա եէրքէրտէ սանատարլարընը իճրա իտէմէէճէքլէր տիր։

ՐՈՒՍԻԱ Վէ ԱՃԷՄԻՍԹԱՆ.— Թէհրանատն ալընան մալիսմաթա կէօրէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Աշգաբատատան Մէշհէտ՝ շէհրինէ գասար պիր շըմնամարքէրի իսթիթը Դարմադա գարարէրմիշ օլուսը, ֆիմտի ամ պու պէնպէ լաղըմ կէլէճ հաղբրըգլարա պայշամըշ տրը։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԻՊԼԻՍ.— Լա Հէյ գէնկրէսի ազասընատա մէնէրալ ֆէ ոչ, ֆորրրդել արասատա սէշր օլունտրկ «Իրվիս տը Տէօ Մօնտ» բիսալէսինէ կէօնտէրտիկի պիր մէքմուպատա, Ինկիլիթէրանընն ճէնուպի Աֆրիգասա թուիթատուզ բոլիթիգա հագզընտա սթիսէքի էֆքէտրը պէհան իսթիսար։ «Տէվլէթլէր արասընտա ճարի օրան գարտէլէրտէ կէօրէ, Թրանսվալ վէ Օրանճըն Ինկիլիզլէր թարաֆընտան իշզալ օլունմասը՝ հիւքմմրզ վէ միւնասիպէթմիշ տիր, գիրտ շիմտիկէ գասար հիչ պիր մէհէնի տէվլէթ պու իշզալը թասդիգ իթմէմիշ տիր։ Թիլ հաֆիգա, Ինկիլիզէրա՝ շիմտիկէ գասար գէօհա ֆէթհ իսիլէն մէմլէքէթլէրտէ, նիւֆուզունու կէօսթէրէմէտիկի կիպի, էհալինին էմնի ու ասաեիշնի տահի թէէմին էսէմէտի։ Պօերլէր՝ 1901 սէնէսի Յունվարընընն 1ինտէն պէրի. պիր չօգ բարլագ մուղաֆֆէրիյէթլէրէ նահի օրմուշլար տրը։ Օ զէմանտան շիմտիկէ գասար Ինկիլիզլէր՝ էշկէնլէրէ, եարալանմար սէպէպտէ զահիլէնիր վէ մէմլէքէթլէրինէ ալճմնէ մէճբուր օլանլարընն սատի 27,000ի կէչմիշ տիր։»

Հալգուքի, պու մէքթուպան նէյր օլունտուղը կիւնտէ պիրէ, իշպու թէլէֆթընն մրգտորը չօղալմադա պաշլամըշ տրը։ Ֆիլհագիգա՝ Լորտ Քիչնէրին գումանտասը ալթընտա պուլունան ֆըրգալարատան պիրի՝ աղրը սուրէթտէ մաղլուպ օլմուշ օլուպ, պունտա տահիր էֆրէնճի Նոյեմբերին 1ինտէ Բիչնէր՝ հարպիյէ նէզարէթինէ ալթի. թէլէկրաֆլարը չէքմիշ տիր։ Իշթէ պիրինճիսի։

«Պիր ալ էվվէլ ալմըշ օլաուզում խապէրլէրէ կէօրէ, հալա սիպի օլաուզու հալտէ, Պէրքէլիկթէ ճիվարընտա Պէթէէ չէհրինն չիմալը չարդի ճիհէթինտէն 20 միլ ուզագլըզդա պուլունան պիր մահալտէ, միրալայ Պէթսոն թարաֆընտան գումանտա իսիլէն ֆըրգա՝ Պէսեիսա պիր մաղլուպիյէթէ տուշար օլմուշ տրը։ Տիւշմէն՝ 1000 քիչի օլաուզու իշուն, պիղտէն իքի թոր գասար ալապիլմիշ տիր, Վէրմիշ օլաուզումուզ թէլէֆթան չօղ օլմասընտան գօրգուհօրում։ Միրալայ Պէթսոն պիլէ մէճբուն օլմուշ տրը, ֆագամ աղրը սիբէթտէ տէեիլ։ Իսմասընա եէթիշմէք իւզրէ պու սապան պիր ֆըրգա հարէքէթի իսթէճէք տիր։ Թաֆիլաթ պիլինտիսի հալտէ սիզէ տահի թէլէկրաֆլա պէհան իսիլէճէք տիր։»

Սաամթ Զեի 15 կէչէրէք, Լորտ Բիչնէր իքինճի պիր թէլէկրաֆ կէօնտէրմիշ տիր։ Բարիզ մալիկէ տէվարինտէ իսիլէն թէչէպպիստէ կէօրիլէն մուվաֆֆագըյէթսիզլիք իւզէրինէ, Լօնդրատա միրաճաաթ իսիսի։ Լաքին Սրպիսթան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Վիէննատա կէօնտէրիլէն մէմուր ուղուն ուղտարտա Լանտէր Պանգիլ միւզաքէրատա պուլունուուղը հալտէ, եինէ չիմտիկէ գասար գաթի պիր նէթիճէ էլտէ իսիլմէտի։

Հասընը, միւզաքէրատը սէմէրէսի հասը օլսուն օլմատուն, պունարատան չու նէթիճէ չըգարըլապիլիր քի, Վուիչ գալինէսի՝ պու կիւն բէք պէօհիւք մալիկէ միշքիլաթը իսինտէ տիր։

ՃԱՐՕՆԻՍ Վէ ՐՈՒՍԻՍ.— Ճարօնիա վէ Ռուսիա մէմլէքէթլէրինին թիճարի միւնասիպէթլէրինի արթըրագ իւզրէ Ճարօն թանիրլերինանն միւբէքքէպ պիր գօմիսիօն՝ կէչէնլէրտէ Օսէսատա կէլմիշ տիր։ Շիւսէկ եօգ տրքի, Ճարօնեալրարն չու հարաքէթի՝ Ճարօնիա հիւքիւմէթինին նասիհաթը իւզէրինէ վուգու պուլմուշ տրը։ Ճարօնլար՝ քէնտի մալարընը սահմադա էլվերիշլի օլարագ, Ռուսիանընն հէր ճիհէթինտէ վէ պահուսուս ճէնուպ թարաֆլարընտա պէօհիւքթիճարէթ էվլէրի արաեառագլարը կիպի, Մատուա, Քիւֆ, Վարշավիա չէհիրլերինի տահի գիհարէթ իսթեէքլէր տիր։ Լասանն Ռուսլար՝ Ճարօնիատա հէր սէնէ քիւլիւմէթլի չէքեր վէ կաղ եաղը կէօնտէրիւօրլար։ Ճարօնեալրար՝ մահուուլարընն էն էհի էօրնէքլէրինի կէթիրմիշ օլաուզլարընտան, Ռուսիանընն պէօհիւք չէհիրլերինտէ պիրէր չայ ատթաը ատճագլար տրը։ Շու հալտէ, Օսէպա իլէ Ճարօնիանընն պէօհիւք լիմանլարը արաստնա թիճարէթ կէմիլերի իշլէհէճէք տիր։

ՐՈՒՍԻԱ ԵԱՀՈՒՏԻԼԷՐ.— Ռուսիատա պուլունան Եահուտի թէաթրօնրլար՝ պունտան օնրա պուլունուգլարը չէհիրլերտէն մատատա պաշգա եէրքէրտէ սանատարլարընը իճրա իտէմէէճէքլէր տիր։

ՐՈՒՍԻԱ Վէ ԱՃԷՄԻՍԹԱՆ.— Թէհրանատն ալընան մալիսմաթա կէօրէ, Ռուսիա հիւքիւմէթի՝ Աշգաբատատան Մէշհէտ՝ շէհրինէ գասար պիր շըմնամարքէրի իսթիթը Դարմադա գարարէրմիշ օլուսը, ֆիմտի ամ պու պէնպէ լաղըմ կէլէճ հաղբրըգլարա պայշամըշ տրը։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԻՊԼԻՍ.— Լա Հէյ գէնկրէսի ազասընատա մէնէրալ ֆէ ոչ, ֆորրրդել արասատա սէշր օլունտրկ «Իրվիս տը Տէօ Մօնտ» բիսալէսինէ կէօնտէրտիկի պիր մէքմուպատա, Ինկիլիթէրանընն ճէնուպի Աֆրիգասա թուիթատուզ բոլիթիգա հագզընտա սթիսէքի էֆքէտրը պէհան իսթիսար։ «Տէվլէթլէր արասընտա ճարի օրան գարտէլէրտէ կէօրէ, Թրանսվալ վէ Օրանճըն Ինկիլիզլէր թարաֆընտան իշզալ օլունմասը՝ հիւքմմրզ վէ միւնասիպէթմիշ տիր, գիրտ շիմտիկէ գասար հիչ պիր մէհէնի տէվլէթ պու իշզալը թասդիգ իթմէմիշ տիր։ Թիլ հաֆիգա, Ինկիլիզէրա՝ շիմտիկէ գասար գէօհա ֆէթհ իսիլէն մէմլէքէթլէրտէ, նիւֆուզունու կէօսթէրէմէտիկի կիպի, էհալինին էմնի ու ասաեիշնի տահի թէէմին էսէմէտի։ Պօերլէր՝ 1901 սէնէսի Յունվարընընն 1ինտէն պէրի. պիր չօգ բարլագ մուղաֆֆէրիյէթլէրէ նահի օրմուշլար տրը։ Օ զէմանտան շիմտիկէ գասար Ինկիլիզլէր՝ էշկէնլէրէ, եարալանմար սէպէպտէ զահիլէնիր վէ մէմլէքէթլէրինէ ալճմնէ մէճբուր օլանլարընն սատի 27,000ի կէչմիշ տիր։»

Հալգուքի, պու մէքթուպան նէյր օլունտուղը կիւնտէ պիրէ, իշպու թէլէֆթընն մրգտորը չօղալմադա պաշլամըշ տրը։ Ֆիլհագիգա՝ Լորտ Բիչնէրին գումանտասը ալթընտա պուլունան ֆըրգալարատան պիրի՝ աղրը սուրէթտէ մաղլուպ օլմուշ օլուպ, պունտա տահիր էֆրէնճի Նոյեմբերին 1ինտէ Բիչնէր՝ հարպիյէ նէզարէթինէ ալթի. թէլէկրաֆլարը չէքմիշ տիր։ Իշթէ պիրինճիսի։

«Պիր ալ էվվէլ ալմըշ օլաուզում խապէրլէրէ կէօրէ, հալա սիպի օլաուզու հալտէ, Պէրքէլիկթէ ճիվարընտա Պէթէէ չէհրինն չիմալը չարդի ճիհէթինտէն 20 միլ ուզագլըզդա պուլունան պիր մահալտէ, միրալայ Պէթսոն թարաֆընտան գումանտա իսիլէն ֆըրգա՝ Պէսեիսա պիր մաղլուպիյէթէ տուշար օլմուշ տրը։ Տիւշմէն՝ 1000 քիչի օլաուզու իշուն, պիղտէն իքի թոր գասար ալապիլմիշ տիր, Վէրմիշ օլաուզումուզ թէլէֆթան չօղ օլմասընտան գօրգուհօրում։ Միրալայ Պէթսոն պիլէ մէճբուն օլմուշ տրը, ֆագամ աղրը սիբէթտէ տէեիլ։ Իսմասընա եէթիշմէք իւզրէ պու սապան պիր ֆըրգա հարէքէթի իսթէճէք տիր։ Թաֆիլաթ պիլինտիսի հալտէ սիզէ տահի թէլէկրաֆլա պէհան իսիլէճէք տիր։»

Սաամթ Զեի 15 կէչէրէք, Լորտ Բիչնէր իքինճի պիր թէլէկրաֆ կէօնտէրմիշ տիր։ Բարիզ մալիկէ տէվարինտէ իսիլէն թէչէպպիստէ կէօրիլէն մուվաֆֆագըյէթսիզլիք իւզէրինէ, Լօնդրատա միրաճաաթ իսիսի։ Լաքին Սրպիսթան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Վիէննատա կէօնտէրիլէն մէմուր ուղուն ուղտարտա Լանտէր Պանգիլ միւզաքէրատա պուլունուուղը հալտէ, եինէ չիմտիկէ գասար գաթի պիր նէթիճէ էլտէ իսիլմէտի։

Հասընը, միւզաքէրատը սէմէրէսի հասը օլսուն օլմատուն, պունարատան չու նէթիճէ չըգարըլապիլիր քի, Վուիչ գալինէսի՝ պու կիւն բէք պէօհիւք մալիկէ միշքիլաթը իսինտէ տիր։

ՃԱՐՕՆԻՍ Վէ ՐՈՒՍԻՍ.— Ճարօնիա վէ Ռուսիա մէմլէքէթլէրինին թիճարի միւնասիպէթլէրինի արթըրագ իւզրէ Ճարօն թանիրլերինանն միւբէքքէպ պիր գօմիսիօն՝ կէչէնլէրտէ Օսէսատա կէլմիշ տիր։ Շիւսէկ եօգ տրքի, Ճարօնեալրարն չու հարաքէթի՝ Ճարօնիա հիւքիւմէթինին նասիհաթը իւզէրինէ վուգու պուլմուշ տրը։ Ճարօնլար՝ քէնտի մալարընը սահմադա էլվերիշլի օլարագ, Ռուսիանընն հէր ճիհէթինտէ վէ պահուսուս ճէնուպ թարաֆլարընտա պէօհիւքթիճարէթ էվլէրի արաեառագլարը կիպի, Մատուա, Քիւֆ, Վարշավիա չէհիրլերինի տահի գիհարէթ իսթեէքլէր տիր։ Լասանն Ռուսլար՝ Ճարօնիատա հէր սէնէ քիւլիւմէթլի չէքեր վէ կաղ եաղը կէօնտէրիւօրլար։ Ճարօնեալրար՝ մահուուլարընն էն էհի էօրնէքլէրինի կէթիրմիշ օլաուզլարընտան, Ռուսիանընն պէօհիւք չէհիրլերինտէ պիրէր չայ ատթաը ատճագլար տրը։ Շու հալտէ, Օսէպա իլէ Ճարօնիանընն պէօհիւք լիմանլարը արաստնա թիճարէթ կէմիլերի իշլէհէճէք տիր։

ՐՈՒՍԻԱՏ

հատէթնամէ ալմըշ օլանլարըն տա չէ-հատէթնամէ Մէլէրինի մէքթէպը Թըպլիսէէն չանանէտ Թաստիգ իթիրմէ-տիքճէ սանսաթլարընը իբրա իթմէլէրինէ մէյտան վէրիլմէմէսի պու քէրրէ-տէ հէր Թարաֆա էմր պուլրուլմուշ տըր։

ՍԱՆԱԵՐԸ նէֆիսէ մէքթէպի՝ էվ-վէլքի կիւն աչըլարագ եէնի սէնէ տէրս-լէրինէ պաշլամմըշ տըր։

ՊԱԹՈՒՄՏԱՆ գարա եօլը իլէ կէ-լէնլէրին կէլտիբլէրի եէրլէրտէ պէլէտիյ-եէ հէքիմլէրի Թարաֆընտան մուահէնէ իբրաՀըլա գանաաթ օլունմասը Թրա-պզօնա պիլտիրիլմիշ տիր։

ՍԻԼԻՍԹՐԷ իսլամլարը չօգճա հիճ-րէթ իթմէքտէ օլսուգլարը կիպի, Հէ-զարկրատ վէ Տօպրիճատան տախի պիր չօգ մուհաճիրլէր չըգմագտա տըր։

ՊԱՍՐԱ վալի վէ գօմանտանը ֆէ-րիգ սէատէթլու Մուսթաֆա Նուրի բաշանըն Տէյրէ կիթտիեի Թէլէկրաֆ խապէրլէրինէ տըր։

ՎԷՐԵՍԻԵԷ ՍԻԿՈՒՐԻԹԱ ՎԷ ԽՕՐՕԶ-ԼԸ ՄԱՂԱԶԱ. — Մահմուտ բաշատա Թագսիթլէ չիւրիւք չարըգ էլպիսէ սա-Թան մահուտ Խօրօզլը մաղազա՝ չիւ-րիւք մալլարընը պէօյլէլիթլէտէ սա-Թատահաճաղընը անլաեուլ, պու տէ-ֆա պաշգա պիր եօլ Թուիմտաղ վէ էհալիեի օ եօլտա ալտաթմաղ գալ-գընմըշ տըր չէօյլէբլի, մէզքիւր մա-ղազա՝ կէօեա էհալիեէ պիր էեկիլիք օլ-մագ իւզրէ, քէնտիսինտէն Թագսիթլէ էլպիսէ ալանլարընը էշեասընը այրգ վէ եա հաֆիթալըգլա սիկուրթատա գօեա-ճագմըշ հալպուլքի պէօյլէ պիր իշ եար-մագ իչուն հիւքմէքը Սէնիյէէին բուլա-սաթընը ալմասը վէ ալտրըը բարալա-րա գարշըլըգ Թէէմմաթ կէօսթէրմէսի լազըմ օլսուգընտան, վէ պու միհիմ նոգթա մէճճուլ պուլունտրգընտան, պու նոգթա անլաշըլընճաեէ գասար մէզ-քիւր մաղազանընը իլանլարընա ալտան-մամալը տըր. Սէրվէթ բէֆիգըմըզ, մէզքիւր մաղազա եիւզինտէն էհալի-նին զարարտան վիգաեէսի իչուն, Թի-ճարէթի վէ Նաֆիա նէզարէթինին նա-զարը տըգգաթընը ճէլպ իտիեօր։ Բէ-ֆիգը միհէթէքմիտիզին մուԹալէասը-նա իշթիրաք իտէրիզ։

ՄԱՆԶԱՐԱԻ ԽԸԼԴԱԹԸ ՃԻՀԱՆ

Պապը Ալի իսթիյարէ օտասը մուա-վինէրինտէն վէ մէքթէպը իտատիի Թըպլիսի Շանանէ լիսանը ֆրանսէվի մուալլիմլէրինտէն սէատ. Պողոս Բէ-րէսթէեան էֆէնտինին «Մաղազարի ալբլդաթը ճիհան» նամբյա Թէէլիֆինէ մուվաֆֆագ օլսուգլարը էսէրը հիքէմի վէ էտէպինին մէքթէպ չակիրտանընա չաեանը Թավսիյէ պիր էսէր պուլունտուգը՝ պիլ մուԹալէա անլաշըլմըշ օլ-մաղլա, պէօյլէ պիր էսէր Թէէլիֆինէ մուվաֆֆագրյեէԹէլերինտէն տոլաեը է-ֆէնտիի մուամալէյի Թէպրիգ վէ էսէր-ը մէզքիւրը մուԹալէասընը ճիւմլէեէ Թավսիյէ էյլէրիզ։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿԻՃԷՐԻ

Նոյեմբեր 5, 1901

Ֆրանսըզ էհսամը	(3% Français)	100.60
Ղէմի	(Tab. Turcs)	309
Իտնսալիա.	(R. Turque D.)	28.20
Նը Դէնտրֆէր	(Lots Turcs)	99.50
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	509
Թրանսվալ	(Transvaal)	72.50

ԱԶԳ. ՀԻԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1902 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

Գին 40 ֆրանկ

Ազգ. Հիւանդանոցի պարզ օրա-ցոյցը մաքուր տպագրութեամբ հրապա-րակ եկած է։ Ինչպէս անցեալ տարի եկեղեցական ժամերգութեանց մասը՝ սովորականէն աւելի մանրամասն և ճոխ տեղեկութիւններ կը պարունա-կէր, նոյնպէս և այս տարի իւրաքան-չիւր օրուան եկեղեցական պաշտամանց «պաշտաճ»ները աւելի ճոխացած են, օ-րացոյցին սկիզբն ալ յատուկ խրատ մը գրուած է ընդհանուր կէսերուն վրայ ի դիւրութիւն եկեղեցականաց և եկե-ղեցասիրաց։

Հոգաբարձութիւնս կը փութայ յայ-տարարել թէ միայն Հիւանդանոցիս օ-րացոյցն է որ արտօնեալ և վաւերա-ցեալ է Ազգ. Պատրիարքարանէն, հե-տեւաբար պէտք է ուշադիր ըլալ ա-նոնց կողքերուն վրայ գրուած կիրքին, ուր գրուած է «Սեպհականութիւն Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի, 1902։»

Անցեալ տարի 50,000 օրինակի չափ պարզ օրացոյց սպառած ըլլալով, օ-րացոյցի հասոյթը բաւական կարեւոր աղբիւր մը դարձած է Հիւանդանոցիս համար, ուստի հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ այս տարի ալ բարեսէր ազ-գայիններն պիտի փութան մէկ մէկ օրինակ գնել անոնցմէ և նպաստել ազգին տան մէջ խնամուած հազարէ աւելի պատսպարեալներու։

(Ինչ.)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԵՌԱԳԻՐ ԱՏԱՆՆԱՅԷ

Ինչպէս երկու օրէ ի վեր կը գրէ-ինք, Ընտրողական Ժողովը գումար-ուեցաւ Ատանայի մէջ անցած շաբաթ օր Նախագահութեամբ Կաթողիկոսա-կան պատուիրակ Դեր. Տ. Սահակ եպ. Խապայեանի, որուն քով պատուոյ տեղը կը գրաւէր Կիլիկիոյ Կաթ. Տեղապահ Տ. Կիրակոս Սրբազան։

Նիստը բացուեցաւ աղօթքով ու Շարականներով և բարեմաղթու-թիւններ եղան Վեհ. Կայսեր կենաց համար։ Ատանայի կուսակալ Վահեմ. Պարի փաշա որ ներկայ էր, շնորհա-կալութիւն յայտնելով մեկնեցաւ. իսկ Մէջթուպճի պէյը ի դիմաց Կուսակա-լութեան ներկայ գտնուեցաւ մինչեւ Ժողովին վերջը։

Տ. Սահակ եպս. բացման ճառով մը բացատրեց գումարման նպատակը և Կիլիկիոյ Աթոռին արժանաւոր Կաթո-ղիկոս մը ընտրելու պէտքը։ Պատգա-մաւորաց հանդամանքը ու իրենց փո-խանորդութիւնը ճշդուելէ ետքը, Տ. Սա-հակ եպս. պատգամաւորներուն հաղոր-դեց ընդհանուր ընտրելի եպիսկոպոս-ներու ցանկը, որուն մէջէն զաղտնի քուէարկութեամբ առաւելագոյն քուէ ստացող վեց ընտրելիներու անունները հեռագրուեցան ի Պատրիարքարան։

Վաթսուն պատգամաւորներ պիտի մասնակցէին քուէարկութեան, սակայն 40 անձինք ներկայ գտնուած են որոնք կը ներկայացնէին 54 ձայն։

Անաւարկ քուէներու արդիւնքը	
Ընտրողներու թիւը	60
Ներկաներու թիւը	40
Ներկայացուած քուէն. թիւը	54
1.—Սահակ Եպսկ. Խապայեան (Լ.սսարբարեան Ս.Երասդէմ)	50
2.—Դէորգ Եպս. Երէցեան (Պոլսոյ. Փոխանորդ Ս. Երասդէմ)	48
3.—Վահրամ Եպս. Մանկունի (Բ. Ադէնասդեր Կրն. Ժողով)	45
4.—Հմայեակ Եպս. Դիմաքեան (Բարգիզ Բէրայ)	44
5.—Գրիգորիս Եպս. Յովհան-նէսեան (Ա. Ադնդր. Կրն. Ժող.)	30
6.—Մաղաքիա արքեպս. Օրմանեան (Պարզիր Կ. Պոլսոյ)	28

Ընտրութիւնը տեղի ունեցած է կա-տարեալ համերաշխութեամբ, ինչ որ ուրախութեամբ կը դատենք նկատելով որ յիսունը չորս քուէին յիսունը միա-ձայնութեամբ տրուած է Տ. Սահակ Սրբազանի։ Ուրիշ ոչ նուազ ուրախա-ռիթ կէս մը ևս սա է որ մէկ նիստի մէջ թէ նախնական գործողութիւնք աւարտած են և թէ վեց ընտրելիներու քուէարկութիւնը։

Այս շաբեկան մանրամասնութիւն-ները յատուկ թագրիրով հաղորդուեցան Ս. Պատրիարքին կողմէ, կայս. կառա-վարութեան։

Նոյնպէս՝ Պատրիարքարանէ հեռա-գրաւ տեղեկութիւն տրուեցաւ Սա-հակ Սրբազանի թէ, անհրաժեշտ ձեւա-կերպութիւնները կը փութացուին։ Առաջիկայ Ուրբ. Խառն Ժողով պիտի գումարուի Կաթողիկոսական խնդիրով զբաղելու համար և Կայս. Կառավա-րութենէ վերադարձուած ցանկը Խառն Ժողովոյ մէջ ևս նկատողութեան առ-նուելէ ետք, պիտի հեռագրուի Ատան-այ։

Վերջնական ընտրութեան օրը կա-րելի չէ այժմէն որոշել մինչեւ որ ան-հրաժեշտ ձեւակերպութիւններ չի լրա-նան։

Ս. Պատրիարքը թէեւ այս վեր-ջին անգամ հրաւիրագիր ղրկած էր Կրօն. Ժողովին անդամներուն՝ ներ-կայ գտնուելու համար երէկուայ նըս-տին, սակայն նորէն Կրօն. Ժողովը երէկ գումարուեցաւ նախագահու-թեամբ Ս. Պատրիարքին և ներկայու-թեամբ Պատր. Փոխանորդ Հօր ուրիշ քահանայ անդամներուն, միւսներուն ոմանց հիւանդ ըլլալուն պատճառով և զբաղեցաւ հետեւեալներով.

—Պուրկաղի Տ. Կարապետ քահա-նան այլուր պաշտօն խնդրած ըլլալով, որոշուեցաւ այս մասին պէտք եղածը գրել Պուրկաղի այցելու հովիւ Տէր Բարթողիմէոս վրդ.-ին։ —Սակէ առաջ Ժողովը Պուլկարիոյ մէջ պաշտօնավա-րող ընդհ. քահանաներու ցանկը ու-ղած էր։ Բարթողիմէոս վրդ. ղրկած ըլլալով այդ ցանկը, Ժողովը կարեւոր նկատեց յանձնարարել իրեն՝ այդ քա-հանաներուն կամաւոր տեղափոխու-թիւնը արգիլել։

Իմմանուէլ Վ. Պալեանի պարա-քերու մասին, Պրուսայի Առաջն. Յով-հաննէս եպիսկ. Արշարունիի տեղեկու-թիւն ուղուած էր, որ այս անգամ ի-մացուցած է թէ Ճամճեան Դերապայ-ծառ մօտերս Պոլիս պիտի գայ. հետե-ւաբար Ժողովը պիտի կրնայ կարգա-դրել խնդիրը անոր հետ։

—Դարձեալ Էմմանուէլ Վ. գաւա-ռական պաշտօն մը ստանձնելու համար խնդրագիր մը մատուցած ըլլալով, ո-րու մասին Պոյանը գիւղի աղգայիննե-րէն Ֆրէնկեան Յակոբ էֆ. ալ նպաստաւոր վկայութիւն մը ղրկած էր, Ժողովը որոշեց սպասել մինչեւ որ Ճամճեան Դերապ.ի հետ յիշեալ վար-դապետին ունեցած հաշուական խնդի-րը կարգադրուի։

—Ակէջ առաջ Քաղաք. Ժողովն որոշած ըլլալով Պուլկարիա առաջն։ Փոխանորդ մը ղրկել, Կրօն. Ժողովը հաւանեցաւ այդ որոշման։

— Խառն Ժողովն ի նիստ պիտի գումարուի յառաջիկայ ուրբաթ կաթող. ընտրելեաց սրբազրեալ ցանկը պատրաստելով զրկելու համար ի Սիս, որուն վրայէն պիտի կատարուի վերջ-նական ընտրութիւնը։

—Մեծ իշխան Միքայէլ Նիքոլաեւ-վիչ և Մեծ Իշխան Կէօրկի Միխայէլո-վիչ Սեպտ. 28ին Էջմիածնայ վանքն այցելեր են։

—Ֆրանսացի լեղուագէտ—բանա-սէր Պ. Միրը այս օրերս Բարիզէն Թիֆլիս գացեր է։

—Կիրասունի ազգային վարժարա-նին աշակերտները իրենց մէջ 133 ֆր.ի չափ գումար մը հանգանակելով, Պէրպէրեան Յոբելեանի Ցանձնաժողո-վին զրկած են։

—Պատրիարքարան զրկած դիրով մը Խարբերդի Պատր. Փոխանորդ Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. Դարլիաքճեան Դաւառ. Ժողովներուն կազմութեան համար հրա-հանգ կ'խնդրէ։

—Նպաստից Յանձնաժողովին երէկ չի կրցաւ նիստ գումարել, անդամնե-րու մեծ մասին բացակայութեանը պատճառաւ։

—Կիւրինի նախորդ առաջն. տե-ղապահ Տ. Կարապետ Վ. Ռշտունի Հոկտ. 3ին վախճաներ է, առանէ մի վեր անդամալոյծ վիճակի մը մատնուած ըլլալով։ Արդի առաջն. տեղապահ Տ. Յակոբ Վ. կատարեր է օծումն ու թա-ղումը։

—Յարութիւն էֆ. Ս. Կիւլպէնկ-եանի ընդ. Ազն. Օր. Նոյեմբ Աշընդեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղ-կեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցին Տէր և Տիկին Յարութիւն էֆ. Կ. Աղաեան։

—Հանգուցեալ Օր. Արմենուհի Ռ. Տայանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 54 ղրշ. նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին Դանիել էֆ. Աղարեան։

—Սիսէն կը գրեն.— Վկայեալ դե-ղագործ, Հաճընցի Յակոբ էֆ. Թէր-զեան չաբաթ մը առաջ Սսէն անցնե-լով դէպի Հաճըն՝ իր հայրենիքը ու-ղեւորեցաւ. ուրախ ենք որ չատոնց ի վեր վկայեալ դեղագործէ զուրկ եղող Հաճընն ալ վերջապէս մեզմէ առաջ վկայեալ դեղագործ մ'ունենալու բաղ-դաւորութիւնն ու պատիւը ունեցաւ. բայց մեր Սսեցիները նախանձելով Հա-ճընցիներուն այս յաջողութեանը վրայ ջանացին յիշեալ էֆէնտին պաշտօնա-վարելու համար Սիս բերել. և յիրաւի ալ իրենց ցանկալի փափաքանաց ար-ժանացան. զի յիշեալին հայրը Վահ. Յարութիւն էֆէնտի, չդիմանալով իր Սսեցի բարեկամաց թախանձանքին, ստիպուեցաւ յանձն բարեկամութեան Սիս զրկել իր նորահաս սիրելին, որով քանի մ'օր առաջ քաղաքս հաս-նելով առժամանակեայ պատրաստ դե-զարան մը բացաւ. կը յուսանք որ բա-րի վարիւք և ուղիղ ընթացքով պիտի գոհացնէ հասարակութիւնը։»

—Մուշէն կը գրեն թէ Պատր. փո-խանորդ Տ. Խոսրով Մ. Վ. առաջին անգամ ըլլալով քարոզ խօսեր է Մա-րիամ մայր եկեղեցիին մէջ, որ խուռն բազմութիւն մը հաւաքուեր է։ Կարդացուեր է Պատրիարքական օրհ-նութեան կոնդակը, որմէ ետքը Խոս-րով Վ. բեմ ելնելով նախ շնորհակա-լութիւն յայտներ է ժողովուրդին՝ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեան հա-մար և ըսեր է թէ առաջնորդ մը ա'յն տեղն կրնայ օգտակար ըլլալ իր հօտին երբ փոխադարձաբար այս վերջինէն բարոյական աջակցութիւն և համա-կրանք կը գտնէ։ Դպրոցներու բարեկար-գութեան պէտքը չեշտեր և ժողո-վուրդին հոգածութիւնն անոր վրայ հրաւիրեր է։

—Ակնցի մը հետեւեալը կը գրէ մեզ. «Ակնէն ստացանք թղթակցութիւն մը, որ սա տեղեկութիւններն կը հաղորդէ կրթական և մտաւորական վի-ճակին նկատմամբ։—

Ակնայ մէջ չորրդ քառորդ դարէ մը ի վեր զգալի զարկ մը տրուած էր վարժարանաց բարեկարգութեան։ Թէև ասկէ քիչ առաջ չատ աւելի փայլուն էր ուսումնական մակարդակը, և կա-մարակապայ Արամեան վարժարանը՝ մասնաւորապէս հացուցած է բաւա-կան թուով ընթացաւարտներ՝ որոնք յաջողած են պատուաւոր դիրք մը գրաւել իրենց աշխատութեանց մէջ, բայց մէկ-երկու տարիներէ ի վեր դժբաղդաբար չունի նոյն արդիւնաւոր դիրքը։ Ուրախ ենք, սակայն, որ քա-նի մը տարիներէ ի վեր Կամարակապայ և Ապուչեխի վարժարանները բաւա-կան գոհացուցիչ վիճակ մը ունին դարձեալ և չատ աւելի բարեկարգ են քաղաքիս վարժարաններն։ Կամարակա-մայ ուսուցիչք են՝ Պ. Պ. Մաղաքիա Դ., Փափազեան և Մաղաքիա Ս. Փա-փազեան, իսկ Ապուչեխի ուսուցիչք Պ. Պ. Արմենակ Շիրիկեան և Մանուկ Գալայճեան։ Այս կրկին գիւղեր և քա-ղաքն ունին նաև իրենց աղջկանց վար-ժարաններն՝ որոնք բարեկարգ վիճակ մը ալ ունին։

Ակնայ Ազգ. Որբանոցն ունի 60-62ի չափ պատսպարեալներ, որոնք կը յա-ճախեն քաղքին վարժարանը, և առա-ւօտ ու երեկոյ խնամով կը կերակրուին Որբանոցին մէջ։ Որբանոցին ծախքը կը հոգան երկու բարեսէր եղբարք, որոնք Պատրիարքարանի միջոցաւ խոստացած են 4 տարուան համար տարեկան 140ական լիրա նուիրել, մեծապէս կ'օգնէ նաեւ Մանչէսթրը բնակող վաճառական Ակնցի Աւետիս էֆ. Ժամկոչեան։ Ակ-նայ մէջ կա՛յ նաեւ Որբանոց-դպրոց մը հոկտ. թեամբ Հայ-բողքականաց, ուր կը յաճախեն 150ի չափ երկսեռ որբեր, և որ գոհացուցիչ է։ մեծ մասամբ մը կուսան արհեստական ճիւղին։ Մանչերուն կը սորվեցնեն նաեւ կօշ-կակարութիւն և դերձակութիւն։

Յաւելի է, սակայն, որ մինչդեռ արհեստական ճիւղին մեծ կարեւորու-թիւն կը տրուի, ընդհակառակն ուս-մանց ճիւղը անխնամ ձգուած է։ Հա-կառակ տեղական ընդհանուր դժգո-հութեան և մշտագոյ տրտունջներուն, ինչպէս և դրամական մեծ զեւրու-թիւններու, որոնք անխնայ կը հա-զացուին պատ. միսիոնարաց ձեռքով, կարելի չէ եղած գոհացուցիչ զարկ մը տալ ուսումնարան, որ կը բաւականա-նան միայն կրօնական հարեւանցի ծա-նօթութիւններ և քանի մը «Ժողովա-բանական» երգեր սորվեցնելով։

Ակնայ մէջ, հակառակ նիւթական անձկութեանց, ամուսնութիւններ յա-ճախագէպ են, որք յառաջ կը բերեն նորաստեղ թշուառութիւններ։

Ամուսնութիւնը բնական պարագ մըն է և պէտք մը, բայց կը փափա-քինք որ թեթեւ ըմբռնումներով և անգիտակից չկատարուին ու այսպէսով երջանիկ ընտանիքներ միայն կազմուին։

Թղթակիցը չատ մեծ գովեստ-ով կը խօսի Ապուչեխի և Կամարա-կապայ վարժարաններուն նկատմամբ, և կը յուսայ թէ՝ պիտի յաջողին ի մօտոյ արդիւնաչատ մակարդակի մը մօտենալ։ Թղթակիցը, Կամարակապայ Արամեան վարժարանին երգեհնի ու-սումնական անկումը, որ դժբաղդա-բար տակաւին կը չարունակուի, կը վերագրէ 1894ի Կ. Պոլսոյ երկրաշար-ժին, որովհետեւ վարժարանին կալ-ուածներ մեծապէս վնասուած են եղեր ինչպէս և Երեմիա էֆ. Տ. Բարթող-մէոսեան մահուան, որ առաջնակարգ կարող ուսուցչէ մը էր ամբողջ գաւառին մէջ։«

Այրի Տիկին Սրբուհի Պէնտէրեան, Տէր և Տիկին Խաչիկ Հանրմեան, ինչ-պէս նաեւ Մարգարեան գերդաստանն ու Ս. Զարգիեան, Յ. Նշանեան Թ. Թուլումպաճեան և Մ. Եէտիգարաչ-եան ընտանիքն, խորին վշտով կը ծա-նուցանեն ողբալի մահն

ՄԿՐՏԻՉ ԷՖԷՆՏԻ ՊԷՆԷՏԷԵԱՆԻ

ՀԱՆՐԱՀՌՉԱԿ ԱԿՆԱԳՈՐԾ ԵՒ ՓՈՐԱԳՐԻՉ

որ տեղի ունեցաւ երէկ առաւօտ ի Սարբեար։

Յուղարկաւորութեան պատուոյ հան-դէսը պիտի կատարուի վաղը Զորեք-շաբթի ժամը 7ին, Բերայի Ս. Երրորդու-թիւն եկեղեցւոյ մէջ և մարմինն պիտի ամփոփուի Շիշլիի Գերեզմանատան մէջ։

Կը խնդրուի աղգականներէ և բա-րեկամներէ ներկայ գտնուիլ սոյն պատ-գամաւորին։

23 Հոկտեմբեր 1901

ՊԱՏՈՒԱՒՈՐ ՊԱՏԱՆԻ ՄԸ

Ըստ բաւականին կարող՝ հայերէնի և հաչիւի, նաև խիստ փիլ տաճկերէնի, կը փափաքի համեստ թոչակով պաշ-տօն ստանձնել պատուաւոր անձի մը քով, վստահելի երաշխաւորութիւն, դիմել Խմբագրատուն։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Տնտես. Յորհուրդը մանրակրկիտ քննութենէ վերջ, կատարելապէս ճիշդ և ուղիղ գտաւ Մայր-եկեղեցւոյ Դպրաց դասու հաշիւները և վաւերացուց զայնս։ Այս անգամ ալ ի դերեւ ելան ոմանց ջանքերը, որոնք խմբագրաց բարե-մտութենէն օգտուած՝ ջանացին կաս-կածի տակ ձգել հաշիւներուն ճշտու-թիւնը, և ինչե՛ր չտարաձայնեցին և ինչե՛ր չհրատարակեցին։ Իբր թէ Դպ-րաց դասու հաշիւներուն մէջ զեղ-ծումներ կան և իբր թէ գանձապետը առանց Դասուն գիտութեան 3 ու կէս ոսկւոյ նուէր մ'ըրած է իր կնոջ, իր ամուսնութեան առթիւ, մինչդեռ բացարձակ ճշմարտութիւնը սա է թէ, Դպրաց դասը՝ իր Գանձապետին, որ 20 տարիներէ ի վեր դպիր մըն է, և թաղին բացարձակ քուէովը թաղական ընտրուած պատուաւոր ազգային մը, փափաքելով ամուսնութեանը առթիւ արժանի գաւառներ նուիրած է։ Յարգանքի այս ձեւը սովորութիւն մըն է որ Պատրիարքարանէ մինչեւ Ազգա-տանները՝ ի գործ կը դնեն իրենց աշխատաւոր մէկ պաշտօնակցին ա-մուսնութեանը կամ մահուանն առթիւ։

Դում-Դարու, ԴՊԻՐ ՄԸ

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

ԱԳՇԱՄՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ԼԱՀԷԶ, 4 Նոյմ.— Բէյս Բրիկէր՝ պու սկսէ զբաղ Ագտէնիզ քէնարընա-ագի պիր չէհիրաէ կէչիրիլէճէք իմիշ։

ԲԱՐԻԶ.—Պալօնճըլար գօմիթէսը՝ պալօնը Մ. Սանթօս Տիւմօնա եիւզ պին Փրանս միւքեաֆաթը վէրմիշ տիր։

—Բէյս Մ. Լասպէ՝ Նոր Հնդկական Տիւզը իլէ ալիւ Վլասիմիրի հուզ-բունա գապալ իթմիշ ակրբ։

—Պիւտէճ գօմիսիօնը՝ 265 միլիոն ֆրանգլըգ իսթիգրազ լաեիհասընը միւ-զաքիրէ իթմէք իչուն, գապիտէնէն խմէնիլէն քիազըալարըն կէլմէսնէ պէգլիմիշ իսէ ալ։ կէլմէսինտէն, եարընը թէքրար թօրլանմագ տրը։

ՐՕՄԱ.—Մալիյէ նէզարէթի՝ կէ-չէն սէնէքի մալիյէ պիւտճէսէնին նէ-թիճէսինի պիլտիրմիշ տիր։ Մէզքիւր պիւտճէսի օրմուզ պէշ միլիոն ֆրանգ վարիտաթ ֆազլասը կէսսէրէրիմիշ տիր։

Վիեննա.—Մէպտուսան մէճլիսինտէ պիւտճէ հագգընտա իլք միւզաքէրէ-լէր պիթմիշ տիր։

—Իմբրաթօր հազրէթլէրի՝ պու ա-կընն եէտիսինտէ Շօն Պրունա տէմնէճէք տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.—Իսմիա Պուրու իլէ Ա-վսթրալիաեը պիրլիպիրինէ պաղլանան ամնիզ ալթընտան Թէլէկրաֆ խաթթը բէսմէն աչըլմըշ տըր։

—Սիմլատան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, քիւլիյեէթլի Վէզիրի գապի-լէլերի՝ պիր Ինկիլիզ միւֆրէզէսի իզէ-րինէ հիւճում իթմիշլէր իսէ ալ, պիր չոգլարը թէլէֆ օլարագ սաղըլմըշլար տըր։

ԿԵՃԷՔԻ ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

ՊՐԻՒՐՈՒԼ, 5 Նոյ.— Էվրօպատա պուլունան Թրանսվալ ալֆարէթի՝ Լորա Բիշնէրին իմբրատորնա գարշը՝ Ինկիլիզ-լէր ալէյհինտէ, օնլարըն կարտըզը կիսի մուամալէ իմբրատորնա գարար վէրիլմիշ օլսուգընը տէվլէթլէրէ թէպլիղ իտէ-ճէք տիր։

ԲԱՐԻԶ.—Տոգթօրլարըն նասիհաթը իւզէրինէ, բէյս Բրիկէր՝ զբը Ֆրան-սանընն Մանթօն չէհրինտէ կէչիրիլէճէք տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.—Ինկիլիզէրա գրալը հաղ-բէթլէրի՝ Պօէրլերի սէվմէյլի թանընմըշ օլան վէ Լօնտրասա պուլունան Իսմիա պուրը բոլիս միւտիրինի հուզուրընա գապալ իտուպ, Պօէրլերին սուլհ օլմագ իչուն նէ կիպի չարթլար գապալ իտէ-ճէքլէրինի սիւվալ իթմիշ տըր։

ՄԷՃԷԼԼԷ

ՕՍՄ. ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔ

Հինգ հատոր

Վերջին գին 20 ղրշ.

«Մէճէլլէ» կամ Օսմ. Քաղաքային Օրինագրքին հայերէն թարգմանութիւնը —Թուրքերէն բնագրին հայասա-տատանութեան հետ դէմ առ դէմ— հինգ հատորէ կը բաղկանայ, որոնց իւ-րաքանչիւրը կը ծախուէր յարգ 10 ղրշ.ի։

Հրատարակիչը, սոյն օգտաշատ օրի-նագիրքը մերայնոց մէջ ընդհանրացնել-լու նպատակաւ, այս անգամ 60% զեղ-չած է գինը, և 50 ղշ.էն 20 ղշ.ի իջե-ցուցած է, այն է իւրաքանչիւր հատորը 4 ղշ. միայն։ Առաջին հատորը գատ չի ծախուիր. միւս հատորները կը ծախ-ուին։

Հինգ հատորին գին 20 ֆրանկն անվճռ

Միակ կեդրոնատեղին

Զարմանալի եօգուչը, ապրիւրին կարգը, կազմաբար Սրչակ Մանուկ-եանի կազմատունը։ 5 ղշ.ի տարբերու-թեամբ, 5 հատորը ի միասին կիսակաշի գեղակազմ և ամրակազմ 25 ղրշ.։

Պու տասպահ Լիմին Լիմիտեդ սա-թըլան սէպպէնին Շէհր Էմանէթը ճէ-ղիլէսինէն մաթպասմըզա թէպլիղ օ-լունան ֆիյաթ ճէտվէլի.

Ճէշ-էջէ	ՍԱԿԱ	ՊԱՐԱ	ՂՐՇ	ՖՐ
Պարպունիա	——	1	—	
Եէշիլ ամը պիպէր	——	1	1	—
Եէշիլ թօքարլագ պիպէր	——	1	—	30
Զալը ֆասուլիասը	——	1		
Լահանա	——	1	—	12
Սպանանագ	——	1	—	12
Այիչէ գարըն ֆասուլիա	——	1	1	20
Գըրմըզը տօմաթէս	——	1	1	
Եէշիլ »	——	1		20
Սագըր գապաղը	——	1	1	15
Բէրէվիզ		1		15
Պօսթան բաթլիճանը	—		—	
Գաշ »	100		20	
Օրթա »	100		14	
Թօքաճ »	100		10	

Պալէատէքի ֆիեսթան զիեատէ սաթան օլուր իսէ օ միսիլլու հագգընա մուամլէլի ճէղալիեէ իթրա օլունմագ իւզրէ Շէհր Էմանէթինէ վէ տաբ-բէի պէլէտիեէ միւտիր վէ մէվզը միւ-ֆէթթիշլէրինէ միւրաճաաթլէ պէէան օլունմասը լիսթար օլունուր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսմ. Ուսմ. տուն ազչ. գաբ.	25—	15
» » » էն եիւքսէք	25—	17½
» » » էն աչաղը	25—	12
Բուսմէլի չըմէնը ազչմ գրնաս	96—	75
» » էն եիւքսէք	97—	⅜
» » էն աչաղը	94½	37

ՊԱՆԴԱ ԱԴՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէյժի ագսիոնը Օս. լիր.	12—	30
Սիկարէթ Ա.	—	89
» Բ.	—	48
Թրամվայ	5—	60
Ժուխանա	1—	35
Օսմլիկասիոն Թրամվայ	482—	
Ասիբանա	3—	70
Գրէսի ժէնէրալ	0—	10
Սօսիէթէ Օթթոման Ինկ. լիր.	0—	12
Լօրիսմ	52—	
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	403—	50
Թրանսվասալ	70—	
Բըսթրմ թանվիլիաթը	465	
Գրէսի Ֆոնսիէ էմիրսիէն	262—	50
Անտասոլը չըմ ագսիոնը	9—	10

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՕԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ տան	ղշ.	բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարդը	107—	39
Մէթալիք	98—	20
Ինկիլիզ լիրասը	110—	06
Ֆրանսըզ ալթընը	87—	24
Բոլ	90—	20
Գրէմիզ ալթընը	51—	08
Գարպոն գայմէսի	8—	56

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 4 Նոյմ.

Ինկ. էհսամը Ինկ. լիրասը	91—	87
Օսմ. էհսամը աչըլաը	23—	12
» գաբանը	23—	25
» » Բ	49—	
« » Գ	25—	12
Օսմանլը Պանդասը	10—	50
Մըսրը Տուլ. մութթահրաէ	106—	37
Պուլկար իսթիդրազը	83—	
Դամպիօ Բարիզ 3 այ վասէ	25—	325

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—	37
Բարիզ 3 այ վասէլը	22—	83¾
Ֆիորէն Մանտա	—	—
Վիեննա չէքի (գուրօն)	—	—

Բարիզ 4 Նոյմ.

Ֆրնս էհս. 4% ֆր.	100—	70
» » 4½ %	101—	75
Եէնի Օսմ. էհսամը աչըլաը	23—	30
» » գաբանը	23—	25
Բուսմէլի չըմէնտֆէրի	99—	75
Օսմանլը Բէյժիսի էհսամը	307—	
» Պանգասը	515—	
Գէյիսի Լիսոնէ	987—	
Իթալիա էհսամը	99—	
Բուխորիթէ Թիւրք	486—	
Օսմանիյէ	430—	
Տուան Օթթոման	513—	
Սքանսիոլ	69—	75
Թրանսվալ	75—	
Գամպիօ 3 այ վասէ	25—	115
Գրէսի Ֆոնսիէ էմիրսիէն	—	

Պէրլին 4 Նոյմ.

Բուսմէլի չըմէնտրֆ (մարգ)	97—	
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	22—	235

Վիեննա 4 Նոյմ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—	10
Բուսմէլի չը

بك اوغلى كاعدى

PÉRA

ԵԹԷ ԿԸ ՓԱՓԱՐԻՐ՝ առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու առողջարար սիկարի թուղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Կ. Պոլսէ Բերայի

ԲԵՐԱ ԵՒ ՊԷՅՕՂԼՈՒ

անուն բուն գաղղիական ընտիր սիկարի թղթերը, որոնք ուրիշներէն առաւելութիւն մ'ալ ունին, գաղղիերէն և տաճկերէն բերայի գունաւոր քարտէսը պարունակելով։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Կեդրոնատեղին է. Կ. Պոլիս, Ջիմպիւլի խան, Կարապետ էֆ. Պիպէրեանի վաճառատունը։

Մեծաքանակ գնող յանախորդաց և յանձնակատարներուն ԳՈՀԱՑՈՒԹԻՒՆ ՁԵՌՆ։

Ուրիշ զանազան սիկարի թղթեր ալ կը գտնուին վաճառատունս։

ԿԵՂԵՏԷԷՆ ԶԷՈՒԼՅԻԼ։

ՏԻՐ ԹԱՊԻՊԻ Է. ՀՈՇԵԱՆ

Գալաթա Գէշարէ Մօպա Ճադդէսի Բէշիքթաշը ազիզլէրտա, Նումէրօ 52

Հէր կիւն սապատան կիսէ հարբսնա գատար միւմանիլէյ Հոշեան էֆ. Թէաւիլիսանէսինէ միւրաճաաթ իսէն գէվաթը գապուլ իլէ տիլ աղրիլարը, չիրիւքիւրի վէ պունարատան իլէրի կէլէն աղը թասթալգալարընը էն միւքնիմէլ վէ սոն թէրթիպատ ալաթ վէ իլաճլար իլէ թէտավի իսէր։ Ալթըն, գյաթին, էմայլատան տիշ տօլտուրուլուպ զայէթ զարիֆ վէ սէնատթարատիր տիշ թագըմլարը իսմ իսէր կէրէք քաուչու վէ կէրէք ալթուն տիմաղ խթիմալը իլէ Հէր միւրաճաաթ իսէն թէէմին էտիլիր վէ ատրէստէ էտիլէն վաղիֆէ մունինիլէթ սուրէթատ իբմալ օլունտուգտան սոնրա թէավիլեէ օլունուր։

Բաղար էրթէսի, չարշանպա վէ ճումաա էրթէսի Սթանպօլ ճիւէթիսնէ պուլունան Միշելիրիլէրինի սապատան էօյլեէ գատար Պահճէ Գարուտա Ա. Սահակեան Տիր Թէաւիլիսանէսինէ գապուլ իսէր։

Լիւգուսը թագարիրնէ բաղար կիւնլէրի տախի միւրաճաաթ օլունապիլիր։ 9—20

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է. ԳԱՅԼԵՐԵԱՆ

Միւմանիլէյ՝ օն պիր սէնէ մուղատակմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէտէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իմմէ, վէ զայրէթ ու խսիդամէթլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի զաղանմըշ, էրպապը նամուս վէ լիյագաթատան վէ պիրինճի սընըֆ տավ վէքիլէրինէն մասրուֆ պիր զաթ սը։

Քէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօճատ իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիւմ մուգապիլինէ ալթը այրըգ վէ սէնէլիք ապօնէ գայտ վէ գապուլ իսէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիւմատ ալմագ իսթէնէնէրէ պէյանը ըէյ վէ իթթայր մալիւմատան գաչընմագ։ Էքսէր տավալարատան քէնտի իւճրէթ ալմատրը կիսի, քէք չօղալարընտա սուլէն թէավիյէտ գուսուր էյլէմէք։ Սապահլարը սաաթ 2—6եա վէ ագշամլարը սախի 9—11է գատար եապրխանէսինէ պուլունուր։

Իսարէխանէսի՝ Պաղը Ալի ճատէսինէ Մուսալ խանընտա 22,23 վէ 24 նումէրօլը օտալար սը։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հոչակաւոր մեքենաներէն մինչև յարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստահանդէսներու մէջ 400է աւելի չքագրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. ՍԻՆԿԷՐի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF. CO. TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՋ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵԻԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Զալաթիա՝ Գարաքէօյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաֆիւղ՝ գուառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՎԱՃԱՌԱՆԻԵ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ին

Ի ՊՈՂԻՍ

Թանգարանի

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ և եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաև թաւալթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուագիտեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ դիներու դերազանց ժամանակութիւնը։ Փափաքողներուն քանալօրը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընող ազգայնները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրօսպաբ և Կ. Ինճիճեան Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ԲՈՒՐՍԱ.—ՊՊ. Լաքտիէռ Որդի և Ընկ. 28, Ռիւ Շաթօտէն։
ՊՈՄՊԱՅ.— ՊՊ. Սպքար և Ընկ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆեան.
ԳԱՀԻՐԷ.— Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒԿ.— Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.— Պ. Կիւռն Արտիթի.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. Ս. Մեծատուրեան։
ԻԶՄԻՐ.— Պ. Յակոբ Մոմճեան։
ՌՈՏՈՍԹՕ.— Պ. Յակոբ Բսօլատալ։
ԶՄԻՒՐՆԻԱ.— Պ. Հայրիխ Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տէնօ Թէրնատէղ.
ԻՒՄԿԻՒՊ.— Պ. Մ. Քարուսօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանսէլ Շիֆֆէր.
ՍԱՄՍՈՆ.— Պ. Պ. Պեարսեան Եղբարք։
ՏՐԱՊԻԶՕՆ.— Պ. Արիս Դ. Ինճիճեան. 20—24

ՈՒԷՍԴԸՐՆ

1851Ի ԹԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸՇԵ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹՕՆԸՆ ԳԱՐԱԲԸ ՄԱԽՍՈՒՐՍՅԱԼ ԹՕՐՕՆԹՕ ՎԷ ԼՕՆՏՐԱՏԱ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Թալմին օլունան դիյանլարին մէճմուի	ֆնկ.	լիրա 6,000,000
Մէվճուտ ագչէ վէ հասըլմաթը սէնէլիյէ	»	» 1,250,000
Քեամիլէն թէէսիյէ օլունմուշ սէրմայէ	»	» 410,000

Թուրքիա չիւպէսինին միւտիրիյումումիսի. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպոլ, Պահճէ Գարու, Ասանիատի Խան, Ն° 20, 21, 22։

Թաշրալարատա իշկիւզար վէ միւթէպէր աճէնթէլէր արանըմագատա սը

ԻՄԹԱՒ.— Շէհրիմիզին էն մասրուֆ Ֆրանսըզ վէ Ալման գումբանիալարընն սէրմայէսի հասըլմընա նիսպէթէն 100 % օլսուղը հալտէ Ուէսթընքի 125 % տիր։ Իշթէ պու հագիգաթ Ուէսթընն բագիպլէրինէ թէֆէվվիւգ իմթիմայէ էն պէօյիւք թէէսինաթ սը։

ԲԱՐԻՁ ՍԷՐԿԻՒ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՑԻՑ

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾԱՅՈՒՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

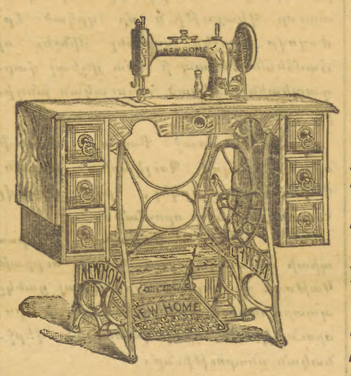

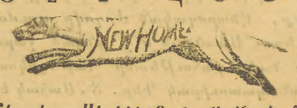

Մէզքիւր Սէրկիի Ումումիսինաէ միւքեամիթը, HORS CONCOUR րէգապէթսիզ գազանմըշ սը։

Էն ուփագ թէֆէրրուաթընա գատար էմլանը թէվէֆֆիւգ իսէր։

ԹԻՒՐՔԻԱ ԻՍԼԻՍ ԵԷԿԵՏԱԷ ԱՆԷՆՔԱՍԸ ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուսթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գարուսընտա, Համիտիյէ ճատէսի, Ն° 7 Թրամուէյ խաթթը իւզերինէ։ ՇԻՒՊԼԷՐ Իզմիրտ, Սիլիվրիսէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԵՐՄԱՅԻ, ԻՀԻՏՅԱՆ, ԵՒ ՄԻՆԱՒ ՖՈ. 7,000,000

1899տա մէրի իւլ իսրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրդ.	19,534,276
» » եանկըն » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,865

Էօմիւր էնվէրտէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրաթթ իլէ սիկուրթա ագատ սէր

Եանկըն էրզը հէր նէվի պինա վէ էչա իւզերինէ սիկուրթա ագատ իսէր։

Նէթիլիրի էրզարընը՝ էրզը մալ, էվրաղը նագտիյէ վէ վարօր սիկուրթալարը գապուլ իսէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½ %, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իմմիշ տիր։

Շերքէթին Պանքէրլէրի (Էքսպատիթատ Լիմիթէտ) Գրէտի Լիոնէ, Սենկլօ Աւոթրիան Պանգ, Պանգ Նատիոնալ Պելճիք։

Թաշրալար իշիւն միւստահա վէ միւթէպէր քէֆալէթի աճէնթէլէր արանըրլարը՝ Թիւրքիա իշիւն ումումի աճէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Դալաթա Մէրթէպանի սոգագ, Ճէտիտ խան

Թիւրքիա իշիւն ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. Ն. ԿԻՐԻԵԼԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸՆԸՁ

Աղզընըզին գոգմամասընը, տիշլէրինիզին խասթալգտան քիւլլէն արի գալմասընը արզու իսէր իսկիզ Պաղչէ Գաբուսընտա Նիշամէտ գարագօլը գարշը քէօշկինէ 1 նումէրօլը մահալը մախսուստա տիշ թագալի

ԽԱԶԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻՆ

պուլմալըսընը։

Մումանիլէյ Մէքթէպի Թըպպիէի Շահանէտէն մէէզուն օլուպ, հիշ պիր ազրը հիսս իթտիրմէքսիզին տիշ չէքմէքտէ մուճիսի պուլունտըղը պիր իլաճ իլէ եալընըզ իբի սէֆատա էն չէտիտ տիշ ազրլարընը քէսմէքտէ, «աբորիթ»կիպի հէր նէվ տիշ էթի խասթալգալարընը թէտավի իմմէքտէ էֆէնտին էն սոն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէաթլար իլէ տիշ տօլտըրմագատա տրը։

Էնվայի թագմա տիշ վէ չէնէ իսմլընտաքի մէհարէթի քեամիկսի ումումի միշլիրիլէրինին հիւսնիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իմմէքտէ տիր։

Ճումատա կիւնլէրի մուայէնէխանէտէ բաղար կիւնլէրի տէ կէսիկ Բաշատա Համամ ճատատսինտէ, 15 նումէրօլը խանէսինէ միւրաճաաթ իսէն ֆուգարայը մէճճանէն թէտավի իսէր։ Սապահլարը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամլարը տախի սաաթ 11էն սօնրա հէր վագթի խանէսինէ պուլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ ԶՕՊԱՆՕՂԼՈՒ

Մումանիլէյ՝ փարիսէ միւտատթը մէտաան էմրաղը տախիլի վէ ասապիեէ քէսսի իլսիխտա իլլէյուպ սարա, էրբազմսս, խթէրէք, եարբմ պաշ ազրըսը, նիշզիլ, ուլգուսուլուգ, ուլգուտա պիլմէմէք, չօճուգլարն իրարը թուխամամալարը վէ էնվաի սինիրսասթալգալարընը էլէկթրիք իլէ թէտավի իլլէանի կիպի միսէ սուլարը, վէ միսէ սուլունն արթմասը վէ էքսիլմէսի, պաղրըսագ, գալպ, ագ վէ գարաճիյէր վէ պիլէիմէլ էմրաղը տախիլիւի սարէրէ ֆէնտնը թըպպին էն սոն քէֆիֆաթը իւզրէ հէր կիւն սապատան էօյլեէ գատար իստանպոլտա օգճիլէր պազընտա (Սիկէմանտ) վէ ուզուն չարշուտա (Մէրիտի) էճզահանէլէրինտէ վէ էօյլէսէն սօնրա, պէյ օղլու ճատատէի քէպիրտէ Օտիօն թէաթրօսու գարշուսընտա 165 նումէրօլու Մուայէնէխանէի խուսուսիէսինտէ միւրաճաաթ իսէն խասթէկէմնը գապուլ իլլէր։

Մուայէնէխանէի խուսուսիէսինտէ հէր նէվ թէտավի էլէքթրիկի վէ էլէքթրիկ պանէօսու մէվճուտ տուր։

ՍԿԻԻՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանրադէմ բաժնորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ, Պապա-Ճան փողոց, կօշկակար Վանան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ստանալ օրինաւոր ընկալագիր։

ՏՕՔԹՕՐ ԳՕՍԹԱՔԻ ԲԻԼԱՑՏԻԹԻ

Բարիսատ իքմալը թանսիլ էթմիշ վէ էվլրօբանընն էն մէյհուր խասթախանէլէրինտէ ամէլիյաթի կէօրէրէք, օն եէսի սէնէ տախի իճրաի թըպապէթլէ քէսպը վուգուճի էյլէմիշ տիր։

Թապիպը մումանիլէյհ կէսնիս վէ միսէ իլլէթլէրինի եանի նէզլէի սատրիյէսի, նէֆէս տարլըզընը, ագ ճիհէր ուֆունէթլէրինի խուսուսիյլէ վէրէմ խասթէլիսինի, իսթիհնարատա միւզմին էօքսիրիւք վէ տամարլարընն թէսալլուպ իմմէսինի, էմրազը գալպիյէէի, հաղմըզլըզը, ինգրպալը, միւզմին իսնալը, միսէ ազրըսընը, միսէ կէնիշլէնմէսինի, գանը պասուրը, գարընտա սու տօլմասընը, գարաճիհէր խասթալըգլարընը, խարտատա չէքէր վէ եումուրթա ագը պուլունմասընը, էմրազը միքրօպիյէէի վէ գան խասթալըգլարընը վէ հէր ճիսս չօճուգ խասթալըգլարընը՝ թէրագգբյնաթը ֆէնտիյէ մուճիսինճէ էն սոն ուսուլը թըպպի վէճճէլ թէտավի էյլէր։

Թապիպը մումանիլէյհ՝ տէօրթ սէնէ պիր միւտտէթ զարֆընտա վասի պիր ֆրէնկի խասթախանէսի սէր թըպապէթինտէ պուլունարագ, պու էանատէ խուսուսի թէտավի էյլէսիսի խասթալարտան մասատա, ֆրէնկիհէ վէ պէլ սօղուգլուլունա միւպթէլա օլմուշ տէօրթ սին գատար էշխասը թէտավի էյլէսիսի ճիսէթլէ, պու իլլէթլէրին թէտավիսի խուսուսընտա ֆէվգէլատէ մէհարէթ քէսպ էյլէմիշ օլաուղանտան, էրբէք վէ գատընարատա եէնի վէ էսկի ֆրէնկիհի վէ պէլ սօղուգլուլունու վէ անէրտանէ հարը օլան սէս գըրգըլըրը վէ եարալարը վէ տէրի ուֆունէթլէրինի վէ իտարատ տարըլըրը վէ իսթիհսար մէսանէսի վէ վէկտիֆը թէհնասիլիյէ իդարաընատա նօգանիյէթի սուրէթը միւքէ մէմէկէտ վէ թէհարիրը միւթէատտիսէնին թէրագգբյնաթը ֆէնտիյէ իլէ պիրլէշիրէք աղ զէման զարֆընտա թէտավի էյլէր։

Տէր Ալիխէտ հէր հանկը թապիպ իլէ խսէնիլուրատա գօնսիլթօ օլունապիլիրսէ կիպի, Եվրօբանընն էն մէհուր սիքրպպասը իլէ տախի պիլ մուխապէրէ գօնսիլթօ իտրա օլունուր։

Վիլայաթը Շահանէտէն թապրիրէն միւրաճաաթ իսէնէ գէվաթընը՝ օրատաքի թապպիպն պիր բարօրունը հասխոգ մուֆասսալ պիր թարֆինամէ կէօնտէր Ալէրի էյլէմ տիր։

Բաղարատա մասատա, հէր կիւն սաաթ տէօրտէ գատար, Գումգապուտա Զիֆիթէ Կէլինկէր ճատատէսինտէ 13 նումէրօլու խանէտէ, սաաթ պէշտէն սէգիզէ գատար Սիրքէճիսէ Պաղը Ալի ճատատէսինտէ Թիւրքիյէ էճզահանէսինտէ։ Սաաթ տօգուզտան օն պիրէ գատար Սուլթան Պայազիտտէ, Օգճիլար պաշընտա Սինէմատան էֆ. Նին Պաեաղիտ էճզահանէսինտէ խասթէկէմնը գապուլ էյլէր։ Ծաղրը օլանլար սալ, կիւնլէրի մէճճանէն մուահէնէ օլունուրը կէտիք Բաշա հօգուշանտա Լիդօր Մէրթիտի էֆ. Նին էճզահանէսինտէն հէր հանկի սաաթ խթէնիլիրսէ, թապիպը մումանիլէյհ ճէլպ օլունապիլէճէքտիր։

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Կ. Պոլիս Մահմատ Փաշայի էշ-Խը Ռիւ- 271

Վաճառատան մէջ կը ծախուին հարմնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ և ըմպելիներ, ինչպէս նաև երեկոյթներու և անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չաքարներ և ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարած անուշները և զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին, վաճառատան մէջ կը գտնուի նաև ֆոնտան և ուրիշ տեսակ չաքարներու ճոխ մթերք մը։ Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ Գիները շատ ժան են։ 88—106

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱԲԱՍԵՐԵԱՆ

)(28)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՋԵՐԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԶԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՆԵՌՆԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Է.

Դերձակուհին պանքնօթներուն ծրարը անմիջապէս գրպանը դնելէն յետոյ, որպէս զի տղուն սիրտը չի հանի, յետոյ համոզկեր խօսքերով զայն քաջալերելէ փորձած պահուն, դրամապանակը յիշելով.

—Մ'ուր է դրամապանակը, հարցուց, ո՞ւր է։

—Պահած եմ պիտի չտամ, պատասխանեց Վահէ հաստատ ձայնով մը։

Ինչո՞ւ չի տաս, ի՞նչ պիտի ընես։

—Բան մ'ալ պիտի չընեմ, ալ չեմ կրնար քու ամէն ըսածիդ հնազանդիլ դերիի պէս, քիչ մըն ալ իմ խօսքս պիտի ըլլայ։ Պիտի չի տամ դրամապանակը։

Տիկին Ներուսեան կրկին սկսաւ իր համոզկեր ձեւերուն և վերջապէս յաջողեցաւ դրամապանակն ալ կորզել Վահէի ձեռքէն։

Մայր ու տղայ ճաշի իջան, դերձակուհին մեղմացնելու համար զաւակին վիշտը, երկու չիչ գարեջուր բերել տուած էր զոր խմեցին, ճառելով սիրալիր ընդունելութեան վրայ որ ընական բերմամբ պիտի չռայլուէր իրենց, Տագրեաններու ճոխ ապարանքին մէջ։

Դրամի խնդիրը վերնալէ ետք փոխուեցան զգացումները Վահէի։ Դեռահաս երիտասարդը հիմա կը մխիթարուէր այն յոյսով որ այս միջադէպ արդարեւ եղական առիթ պիտի ըլլար անքակտելի բարեկամութիւն հիմնելու իրեն և Օր. Տագրեանի միջև։ Հիմա կրկին կը պատկերանար առջեւն, դիւթիչ գեղեցկութիւնն ու հմայքը Ասրինէի որ կառաքարձ չոգենաւին մէջ այնչափ սէգ ու խրոխտ ձեւերով վարուած էր իրեն հետ։

Ցանկարծ մտայլ դէմք մը առաւ երիտասարդը, տխուր իրողութիւն մը տակն ու վրայ ըրաւ լաւատեսի զգացումները,

—Մայր, յարեց յուսահատօրէն, բան մը կայ որ նկատողութեան չեմ առներ, չեմ խորհիր որ կէս մը մեղանչած ենք պատոյ դէմ, անոնք չէ՛ կորսնցուցին և մենք դրամ պիտի յանձնենք. եթէ ոչ մեր երեսին, գէթ մեր ետեւէն պիտի չըսե՞ն թէ, ինչո՞ւ դրամը գանձեցիք, եթէ այդչափ ճարտարութեան պատուոյ զգացում կը կրէիք։

—Բան մ'ալ պիտի չըսեն, ատոնք պարապ նկատողութիւններ են։

Մայր ու տղայ կատարելապէս մաքուր հագուեցան ու դէպի Տագրեաններու բնակարանն ուղղուեցան։

Գիշերուան ժամ երկուքը ուկէն էր, Տագրեաններ՝ դեռ նոր սեղանէն եկած, կը պտըտկէին բակին մէջ, երբ Ներուսեաններ ներս մտան։ Դռնապանը ազդարարեց գալուստը անծանօթ հիւրերուն և տանտիրուհիէն ստացած հրամանին վրայ զանոնք ներս առաջնորդեց։

Առաջին անգամ Ասրինէ հանդիպեցաւ անոնց և Վահէն տեսնելով չի կրնցաւ յուզում մը զսպել,

—Հրամեցէ՛ք, դոյզ սիրազեղ ժպիտով, ի՞նչ հաճոյալի անակնկալ

—Ներեցէք, պատասխանեց դերձակուհին, գիշերով անհանգիստ ըրինք ձեզ։

Մանկամարդ աղջիկը սրտի առաջնորդեց հիւրերն ուր քիչ յետոյ մտան նաև Տագրեան ամուսինները։ Տիկին Տագրեան հեռաքրքրութեամբ փութացած էր սրան, երբեք մտքէն չէր անցներ որ չոգենաւի ուղեկիցն ըլլար անծանօթ հիւրը, ուստի առաջին առթիւ այլայլելով, փոխանակ մօրը, Վահէի կարկառեց ձեռքը ու ընտանեբար բարեւեց զայն,

Վահէ անմիջապէս ներկայացուց մայրը։ Մինակ Յովսէփ Տագրեան լուռ ու մունջ կ'սպասէր հիւրերուն ինքնութիւնը հասկնալու։

—Այս էֆէնտին, մեր անցած աւուր պատմական ուղեւորութեան ընկերն է, ըսաւ Տիկին Տագրեան, ամուսնոյն ներկայացնելով Վահէն, արդարև կարճ տեսակցութիւն մը ունեցանք, սակայն ինչպէս այն օր ալ ըսի, էֆէնտին եբրայասպարտ ըրաւ մեզ, իր փափկանկատութեամբ և ազնուութեամբ։

Վահէ խոնարհութիւն մը ըրաւ գլխով և Տագրեանի առաջարկութեամբ յայտնեց անունը, մականունն ու զբաղումը, նոյնպէս իր մօր զբաղումը։

—Ուրախ եմ ձեր բարեկամութիւնը վայելելով, պատասխանեց Տագրեան, արդարև մեր Տիկինն ու օրիորդը գովեսը ըրին ձեր լաւնիւ բնաւորութեան ու փափկանկատ հիւրասիրութեան։

—Կը ցաւիմ որ սակայն, ըսաւ Վահէ, տխուր միջադէպ մը բաւական վիշտ պատճառած է ձեզ մէկ քանի օրէ ի վեր։

Սարինէի սիրտը կը տրոփէր. այցելութիւնն արդեօք կապ ունէ՞ր իր դրամապանակին հետ։

—Հանդարտեցնելու համար գլխաւորաբար տիկինին և օրիորդին սիրտը, կը փութամ ըսել որ, ես գտած էի այդ դրամապանակը։

—Դո՞ւք, գոչեց Ասրինէ, չկրնալով արտին բուռն ուրախութիւնը զսպել։

—Այո՛, պատասխանեց Վահէ, խրոխտ աղջկան այսպէս ցնցուելէն վերջին ասոնցիսի գոհ, ես գրած էի, բայց չէի գիտեր որ ձերն էր և երկրորդ եթէ դիտնայի իսկ, չէի ճանչնար զձեզ։

Ասրինէ որ հեռուն նստած էր, աւելի առաջ մղեց աթոռն ու երիտասարդին մօտեցաւ, լիուլի վայելելու համար դրամապանակի գիւտին շահեկան պատմութիւնը։

—Ես ալ թէեւ կը խորհէի անգամ մը ձեզ դիմել, ըսաւ Տիկին Տագրեան, սակայն դժբախտաբար չէի գիտեր թէ, ո՞ւր կը նստիք։

—Ուրեմն ասիկայ բարեբաստիկ առիթ մը եղաւ զիրար ճանչնալու, յարեց Տագրեան որ կը ճառագայթէր, աղջկանը անհուն ուրախութիւնը տեսնելով։

Դերձակուհին որ լուռ նստած էր, հանեց գրպանէն պանքնոթներու ծրարն ու դրամապանակը և տանտիրուհւոյն յանձնելով զանոնք.

—Բարեբախտ եմ որ զաւակս կրցաւ փոքրիկ ծառայութիւն մը մատուցանել ըսաւ, թէ և ծառայութենէ աւելի պարտականութիւն է, դասնուած առարկայ մը տիրոջը վերադարձնել։

Տիկին Տագրեան երբ դրամապանակը տեսաւ, չկրնալով յուզումը զսպել, տեղէն ցատկեց ու մայրական գորովով Վահէի երկու ձեռքերը սեղմելով։

—Շնորհակալ եմ զաւակս, գոչեց, Աստուած մարդ պահէ քեզ, երախտապարտ եմ, չէ թէ պարուսկութեանը, այլ դրամապանակին համար, որ մօրս յիշատակն է ու միւնոյն ժամանակ նուիրական առանդը մեր ընտանիքին։

(Շարունակելի)